

sagradimo dom
zajedno
te vazda kher
khetane

PRVI IZVEŠTAJ O NAPRETKU

Februar 2013 - januar 2014.

Programme Funded by EU

www.beograd.rs

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

sagradimo dom zajedno te vazda kher khetane

Poboljšanje životnih uslova za najugroženije romske porodice u Beogradu
CRIS broj: 2013/313-484, Srbija

Opšti cilj:

Doprineti poboljšanju životnih uslova za porodice izbeglica i IRL

Svrha:

Pružanje adekvatne podrške za do 200 romskih porodica pogođenih aktivnostima preseljenja, uključujući tamo gde je moguće, trajna stambena rešenja

Ukupni budžet:

3,6 miliona evra

Početak/kraj:

8. februar 2013. / 8. januar 2015.

Obuhvaćeno područje:

Grad Beograd

Donatori:

Delegacija Evropske unije (DEU)
Grad Beograd

Partner koji realizuje projekat:

Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS)

Partnerske organizacije:

Grad Beograd, Kancelarija Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava preko Savetnice Ujedinjenih nacija za ljudska prava u Srbiji, Danski savet za izbeglice (DRC) i Centar za unapređenje stanovanja socijalno ugroženih grupa (Housing centar).

Datum izveštaja:

28. februar 2014.

Obuhvaćeni period:

februar 2013. – januar 2014.

Pripremio:

Projektni centar UNOPS Srbija
Šumatovačka 59, 11000 Beograd, Srbija

Kratak pregled

U prvoj godini Projekta „Sagradimo dom zajedno“ naišlo se na određeni broj prepreka od kojih je većina bila izvan kontrole UNOPS-a. Ipak je bilo pozitivnih aspekata u realizaciji koji uključuju izgradnju poverenja sa korisnicima Projekta, potpuno učešće 170 identifikovanih porodica u svim konsultacijama oko trajnih stambenih rešenja i veliku uključenost žena u proces donošenja odluka. Dobra komunikacija sa kontakt osobama koje je imenovao Grad Beograd obezbedila je veliku posećenost svim dešavanjima organizovanim za zajednicu korisnika.

Drugi pozitivni korak je bio pribavljanje lokacijske dozvole za izgradnju socijalnih stanova u Orlovskom naselju premda sa zakašnjenjem od četiri meseca. Međutim, samo je još jedna lokacija – u Jabučkom Ritu – od šest koje su identifikovane u Akcionom planu Grada Beograda za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo (Akcioni plan) ocenjena kao adekvatna, mada uslovno, zbog svoje udaljenosti i izolovanosti. Na ove dve lokacije može biti sagrađeno 27 jedinica u poređenju sa 121 koliko je planirano u okviru Akcionog plana. Ovo je još jednom potvrdilo da postoji potreba za dodatnim lokacijama a Grad Beograd je formalno i neformalno posavetovan da hitno predloži dovoljan broj novih lokacija sa adekvatnim kapacitetom za prihvatanje svih korisnika zainteresovanih za socijalno stanovanje. Izuzetno je bitno da svaka nova lokacija ima rešen urbanistički status i pitanje vlasništva i da se lokacijska dozvola za izgradnju socijalnih stanova može odmah izdati.

Pored toga, stambeno projektno rešenje predloženo u okviru Akcionog plana – montažni drveni višespratni stambeni objekti - više ne važi jer je prema novim zakonima prevaziđeno. Izmene propisa iz 2013. godine su takođe imale uticaja na povećanje posebnih standarda u zavisnosti od broja članova porodice. I jedno i drugo je uticalo na povećanje troškova izgradnje.

Usled internih razloga, misija OEBS-a u Srbiji nije u situaciji da kupi seoske kuće kako je prvobitno bilo predviđeno. Delegacija Evropske unije je formalno zatražila od UNOPS-a da izmeni svoje aktivnosti kako bi u njih uključio kupovinu svih seoskih kuća.

Nabavka građevinskog materijala za rekonstrukciju devet kuća u privatnom vlasništvu je u toku, sa zanemarljivim kašnjenjem. Završetak radova za prvih šest kuća očekuje se najkasnije do kraja jula 2014. godine. Preostale tri kuće bi trebalo da budu rekonstruisane do kraja oktobra kada će se završiti i izgradnja jedne potpuno nove kuće. Kao posledica ovoga, 50 ljudi će dobiti trajno stambeno rešenje.

U oktobru 2013. godine, zbog kašnjenja i preostalih prepreka, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije (SEIO) i Delegacija Evropske unije (DEU) stavile su ovaj Projekat na „listu problematičnih projekata“ pošto kašnjenja mogu potencijalno da ugroze postizanje rezultata. Ključne poteškoće na koje se naišlo su: nedostatak kapaciteta i odgovornosti Grada Beograda da prezume vlasništvo i realizuje Akcioni plan; nemogućnost Grada i njegovih opština da utvrde nove lokacije za jedinice socijalnog stanovanja; smena gradonačelnika Beograda i kašnjenje sa postavljanjem privremenog gradskog veća što je dovelo do izmena u nekoliko gradskih sekretarijata kao i u sastavu Koordinacionog tela;

slaba uključenost institucija Grada Beograda koje se bave urbanizmom i građevinskim pitanjima, komunalnim preduzećima i javnim preduzećima; prigovaranje lokalnih zajednica povodom dolaska novih romskih komšija što podrazumeva i diskriminaciju; OEBS-ovo kašnjenje pri kupovini seoskih kuća što je značilo da konačna lista korisnika koji bi trebalo da budu preseljeni na konkretne lokacije nije mogla da se kompletira; kao i neizvesnost u vezi sa obaveznim sufinansiranjem Projekta od strane Grada Beograda.

Projektni tim je u toku pripreme dopune ugovora kako bi se uvela nova budžetska linija za direktnu kupovinu seoskih kuća. Međutim, dosadašnja realizacija Projekta pokazala je da bez potpune političke posvećenosti Grada Beograda i njegovog poboljšanog kapaciteta za koordinaciju svih institucija, raspodelu finansijskih sredstava i efikasne radne grupe koja vodi proces, Projekat neće biti završen na vreme niti u okviru zadanog budžeta. Već se razmatraju opcije za produžetak Projekta.

Ovaj Izveštaj o napretku, zajedno sa kratkim pregledom, ima devet poglavlja i prateće anekse, i u njemu se opisuju kontekst, aktivnosti i rezultati, pretpostavke i rizici, poteškoće na koje se nailazilo, uspostavljena partnerstva, multidisciplinarna (tematska) područja kao i upravljački/operativni detalji realizacije, uključujući praćenje i evaluaciju.

Sadržaj

Kratak pregled	3
Lista akronima	7
1 Kontekst.....	8
1.1 Problemi koje treba rešiti	8
1.2 Državna i sektorska politika.....	9
1.3 Korisnici i uključene strane	11
2 Intervencija	11
2.1 Opšti cilj	11
2.2 Svrha	12
2.3 Rezultati.....	12
2.4 Aktivnosti.....	18
3 Pretpostavke i rizici.....	37
3.1 Pretpostavke.....	37
3.2 Rizici.....	37
4 Partnerstva	42
5 Poteškoće na koje se naišlo	43
6 Multidisciplinarna (tematska) područja	45
6.1 Rod.....	45
6.2 Životna sredina	45
6.3 Institucionalni i upravljački kapacitet.....	46
6.4 Dobro upravljanje.....	46
7 Vidljivost	47
8 Sprovođenje	48
8.1 Nabavka	48
8.2 Ljudski resursi	49
8.3 Finansije.....	49
8.4 Logistika/Putovanja	49
8.5 ICT	50
9 Praćenje i evaluacija	50
9.1 Praćenje.....	50

9.2 Sednice Upravnog odbora	51
9.3 Evaluacija	51
Aneks I – Napredak po pokazateljima	52
Aneks II – Indikativni plan za prvi i drugi kvartal 2014.	57
Aneks III – Ključni događaji	58
Aneks IV – Konsultativni proces	64
Aneks V – Lokacije za socijalno stanovanje	64
Aneks VI – Model socijalnog stanovanja i arhitektonsko rešenje	64
Aneks VII – Modeli socijalnog stanovanja i pravna sigurnost zakupa	64
Aneks VIII – Saopštenja u okviru projekta	64
Aneks IX – Idejni projekat za lokacije	64
Aneks X – Finansijski izveštaj	64
Aneks XI – Misija orijentisana na rezultate (ROM)	64

Lista akronima

Akcioni plan	Akcioni plan grada Beograda za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo
Beoland	Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda
CEDAW	Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena
DEU	Delegacija Evropske unije
DOA	Opis aktivnosti
DRC	Danski savet za izbeglice
EE	Energetska efikasnost
EIB	Evropska investiciona banka
EU	Evropska unija
HC	Centar za unapređenje stanovanja socijalno ugroženih grupa
HRA	Savetnica za ljudska prava
ICESCR	Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima
IRL	Interno raseljeno lice
KLJMP	Kancelarija za ljudska i manjinska prava
NVO	Nevladina organizacija
OHCHR	Kancelarija Visokog komesara za ljudska prava
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
ROM	Misija orijentisana na rezultate
SEIO	Kancelarija za evropske integracije Republike Srbije
SIPRU	Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva
ToR	Projektni zadaci
UN	Ujedinjene nacije
UNOPS	Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge

1 Kontekst

1.1 Problemi koje treba rešiti

Krajem aprila 2012. godine oko 250 pretežno romskih porodica preseljeno je iz neformalnog naselja na Novom Beogradu poznatom kao Belvil. Polovina porodica je otišla da živi u naseljima koja su formirana na pet lokacija u Beogradu (Makiš, Rakovica, Resnik, Jabučki Rit i Dren)¹ dok su drugi preseljeni u one opštine u Srbiji u kojima je poslednji put evidentirano njihovo prebivalište.

Grad Beograd, u saradnji sa Kancelarijom za ljudska i manjinska prava (KLjMP), Timom za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva (SIPRU), romskom zajednicom i relevantnim državnim institucijama, uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), izradio je Akcioni plan za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo (Akcioni plan)² koji je usvojen u februaru 2013. godine i ima tri cilja:

1. Da pripremi procenu situacije i potreba porodica u odabranim naseljima u vezi sa pravom na obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, stanovanje i zapošljavanje;
2. Da predloži moguće modele za trajna stambena rešenja i uspostavljanje osnovnih kriterijuma za odabir lokacija za stalnu stambenu pomoć u skladu sa međunarodnim standardima;
3. Da definiše niz mera koje bi omogućile socijalno uključivanje raseljenih porodica iz mobilnih naselja putem ostvarivanja prava na obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu i zapošljavanje u vezi sa ponuđenim modelima stalnih stambenih rešenja.

Evropska unija (EU) je izdvojila 3,6 miliona evra za trajna i adekvatna stambena rešenja za romske porodice, pretežno iz Belvila, kroz projekat „Poboljšanje životnih uslova za najugroženije romske porodice u Beogradu“ (*Sagradimo dom zajedno*). Projekat je deo šireg programa koji sprovodi Vlada Srbije - *Podrška pristupu pravima, zapošljavanju i osamostaljivanju izbeglica i interno raseljenih lica (IRL) u Srbiji*.

Trajna stambena rešenja se razvijaju zajedno sa Gradom Beogradom i uz potpuno i značajno učešće ciljnih zajednica koje obezbeđuje puno poštovanje njihovih ljudskih prava. Posebna pažnja se ukazuje kako bi se obezbedilo da ta rešenja ne podrazumevaju, na bilo koji način, elemente getoiziranih naselja. Dodatna briga se ulaže da žene imaju jednaka prava na adekvatno stanovanje kako bi se izbeglo da se koncepti poput „nosilac domaćinstva“ koriste kako bi se ženama uskratilo jednako vlasništvo i sigurnost zakupa. Poštuju se deca i ostvarivanje njihovih prava, najpre na obrazovanje, osnovnu zdravstvenu i socijalnu zaštitu ali i na slobodno vreme i kulturne aktivnosti. Konačno, u okviru Projekta se preduzimaju

---

¹ Nakon što je naselje Dren zatvoreno, porodice su prebačene u Barajevo, Surčin i Mladenovac.

² Grad Beograd (2014.) *Akcioni plan za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš 1, Makiš 2, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo* [Online] Dostupno na: <http://www.beograd.rs/download.php/documents/akcioniplan2013.pdf> (Pristupljeno 10. februara 2014.)

mere kako bi se eliminisala diskriminacija protiv osoba sa invaliditetom i kako bi im se pružile jednake šanse i potpuno poštovanje njihovog dostojanstva i potreba.

Izgradnja/rekonstrukcija neke infrastrukture u lokalnoj zajednici poboljšaće životne uslove i za pridošle stanovnike i za lokalnu zajednicu ali će takođe podstaći zajednicu domaćina da prihvati integraciju novih komšija.

Iako je ovaj Projekat pilot inicijativa, on je osmišljen tako da generiše najbolju praksu u oblasti prava na adekvatno stanovanje za Rome iz neformalnih naselja u Srbiji koja bi se mogla reprodukovati širom zemlje, i koja bi bila u potpunosti po međunarodnim standardima u vezi sa pravima na adekvatno stanovanje i raseljavanje.

Projekat se sprovodi u partnerstvu sa Gradom Beogradom, Kancelarijom Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR) preko Savetnice Ujedinjenih nacija za ljudska prava (HRA) u Srbiji, Danskim savetom za izbeglice (DRC), Centrom za unapređenje stanovanja socijalno ugroženih grupa (HC ili Housing centrom) kao i sa OEBS-om i timom Ujedinjenih nacija (UN) za Srbiju.

1.2 Državna i sektorska politika

Međunarodni standardi propisuju da se adekvatno stanovanje ili sklonište može meriti prema kvalitetu, bezbednosti, priuštivosti, nastanjivosti, kulturnoj adekvatnosti, pristupačnosti i karakteristikama lokacije. Trebalo bi da obezbedi sigurnost zakupa i dozvoli pristup mogućnostima za zapošljavanje i osnovnoj infrastrukturi i uslugama, kao što su voda, struja, sanitarije, zdravstvena zaštita i obrazovanje.³

Republika Srbija ima pravni okvir za pružanje pomoći i rešenja za preseljenje: Zakon o stanovanju Republike Srbije⁴, Zakon o socijalnom stanovanju Republike Srbije⁵ i Zakon o izbeglicama.⁶ Usvojeni su i drugi zakoni koji uređuju socijalnu zaštitu, zapošljavanje, zdravstvo, jednake mogućnosti i slične oblasti relevantne za realizaciju ovog Projekta.⁷

Nedavno usvojeni zakoni definišu novi postupak za legalizaciju objekata i omogućavaju predaju zahteva za sve kuće koje su izgrađene do 31. oktobra 2013. godine: Zakon o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole⁸; Pravilnik o uslovima, načinu i postupku za sticanje prava svojine na zemljištu i objektima⁹; i

---

³OHCHR (2013.) *Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima* [Online] Dostupno na: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁴Paragraf (2013.) *Zakon o stanovanju* [Online] Dostupno na: http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_stanovanju.html (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁵Paragraf (2013.) *Zakon o socijalnom stanovanju* [Online] Dostupno na: http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_socijalnom_stanovanju.html (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁶Komesarijat za izbeglice i migracije (2013.) *Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izbeglicama* [Online] Dostupno na: http://www.kirs.gov.rs/docs/Zakon_o_izmenama_i_dopunama_Zakona_o_izbeglicama.pdf (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁷Većina je dostupna na veb sajtu Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva: http://www.inkluzija.gov.rs/?page_id=2347&lang=en (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸ Službeni glasnik RS br. 25, mart 2013.

⁹ Službeni glasnik RS br. 31, april 2013.

Zakon o legalizaciji objekata.¹⁰ Iako Zakon o legalizaciji objekata preporučuje da opštine smanje naknade za pripradnike ugroženih socijalnih grupa uključujući samohrane majke, osobe sa invaliditetom i korisnike socijalne pomoći, Romi nisu prepoznati u ovoj kategoriji.

Strategija za unapređenje položaja Roma u Republici Srbiji (2009.)¹¹ predstavlja osnovu za utvrđivanje i primenu afirmativnih mera, prvenstveno u oblasti obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja i stanovanja. U Strategiji se posvećuje poseban deo unapređenju stambene situacije Roma i ukazuje se na različita stambena rešenja koja se nude romskom stanovništvu. Jedno od ponuđenih rešenja jeste kupovina seoskih kuća, koju realizuju različita vladina tela uključujući Komesarijat za izbeglice i nekoliko međunarodnih organizacija.

Nedavno usvojena Nacionalna strategija socijalnog stanovanja¹² predlaže „povećanu dostupnost troškova stanovanja za domaćinstva sa niskim i srednjim primanjima“ i s tim povezanu meru „povećanja dostupnosti troškova stanovanja pod zakup“, uvođenje stambenog dodatka za domaćinstva čija socijalna zakupnina prelazi 1/3 primanja. Ovim stambenim dodatkom bi se neprofitnoj stambenoj organizaciji (stambenoj agenciji tj. socijalnom stanodavcu) plaćao deo zakupnine. Stambeni dodatak ima za cilj pomoć domaćinstvima sa niskim primanjima i trebalo bi da se prilagođava promenama koje se tiču njihovih primanja ili veličine porodice. Ove subvencije bi se mogle davati kao nepovratna sredstva iz republičkog ali i iz lokalnih budžeta. Pored toga, Strategija ukazuje da domaćinstva koja primaju novčanu socijalnu pomoć nemaju dovoljno sredstava za plaćanje zakupnine, i „stoga bi trebalo da se usmere na programe socijalnog stanovanja u zaštićenim uslovima“.

Prilikom pripreme i realizacije Projekta takođe su uzeti u obzir i drugi strateški dokumenti koji trenutno definišu okvir politike za socijalno uključivanje u Srbiji.¹³ Strategija za smanjenje siromaštva, Nacionalna strategija održivog razvoja, Nacionalna strategija privrednog razvoja Republike Srbije, Strategija unapređenja položaja osoba sa invaliditetom, Nacionalna strategija za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti, Nacionalna strategija za rešavanje pitanja izbeglih i interno raseljenih lica, Nacionalna strategija razvoja socijalne zaštite, Nacionalna strategija o starenju i Nacionalna strategija javnog zdravlja.

Konačno, Uredba o standardima i normativima za planiranje, projektovanje, građenje i uslovima za korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje¹⁴ sastavni je deo Zakona i Nacionalne strategije socijalnog stanovanja a definiše standarde za projektovanje, uslove za korišćenje, upravljanje i održavanje stanova za socijalno stanovanje; obračunavanje

---

¹⁰ Zavod za izgradnju Grada Novog Sada (2013.) *Zakon o legalizaciji objekata* [Online] Dostupno na http://www.zigns.rs/misc/zakon_o_legalizaciji.pdf (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹¹ Inkluzija (2013.) *Strategija za unapređenje položaja Roma u Republici Srbiji* [Online] Dostupno na: <http://www.inkluzija.gov.rs/wp-content/uploads/2010/03/Strategija-EN-web-FINAL.pdf> (Pristupljeno 12. januara 2013.)

¹² Službeni glasnik RS br. 13/2012 (Nacionalna strategija socijalnog stanovanja), vidi: Aneks 2.

¹³ Ibid.

¹⁴ Službeni glasnik Republike Srbije, br. 26/2013 (*Uredba o uslovima, standardima i normativima za planiranje i projektovanje, građenje, korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje*)

(neprofitne) zakupnine; opšte uslove za sklapanje ugovora o zakupu, uključujući sadržaj ugovora; razloge za raskid ugovora; uslove za produženje ugovora itd.

Zbog nove Uredbe, Projekat ne može da koristi montažne drvene kuće već mora da izgradi višespratni zidani objekat pošto su povećani posebni standardi u zavisnosti od broja članova porodice (npr. u okviru Akcionog plana, 28 kvadratnih metara predviđeno je za tročlanu porodicu u poređenju sa novim normama koje iznose 42 – 52 kvadratna metra za istu porodicu). Uredba je stupila na snagu¹⁵ nakon početka implementacije Projekta i usvajanja Akcionog plana pa će promene koje donosi povećati troškove realizacije Projekta.

1.3 Korisnici i uključene strane

Direktni korisnici Projekta su:

- Muškarci, žene i porodice iz pet novoformiranih naselja, uključujući sve osobe izbačene iz neformalnog naselja Belvil, od kojih su sve identifikovane kao korisnici u Akcionom planu izuzev onih porodica koje su se preselile u južnu Srbiju
- Grad Beograd sa svojim institucijama
- Lokalne zajednice u nekoliko beogradskih opština.

Indirektni korisnici ovog Projekta su:

- Kancelarija za ljudska i manjinska prava, a naročito Kancelarija za Rome, Nacionalni savet romske nacionalne manjine, Nacionalni savet za unapređenje položaja Roma¹⁶ kao i druge relevantne institucije na republičkom i lokalnom nivou zadužene za sprovođenje politika inkluzije Roma
- Opšta romska populacija u Srbiji koja bi imala koristi od poboljšanog kvaliteta koordinacije i praćenja politika inkluzije Roma, unapređenom pristupu javnim uslugama i širenju najbolje prakse iz pilot opština.

2 Intervencija

2.1 Opšti cilj

Opšti cilj Projekta *Sagradimo dom zajedno* jeste doprinos poboljšanju životnih uslova porodica izbeglica i interno raseljenih lica (IRL).

Pravo na adekvatno stanovanje je jedno od osnovnih ljudskih prava, sadržano u brojnim međunarodnim sporazumima i domaćem zakonodavstvu. Stanovanje pruža sigurnost, sklonište, osećaj privatnosti i obezbeđuje prostor za porodične aktivnosti. Smeštajem u domove koji će se obezbediti kroz Projekat biće ostvaren prvi uslov za poboljšanje životnih uslova korisničke grupe.

---

¹⁵ Krajem marta 2013. god.

¹⁶ Osnovan u junu 2013. godine, Savet priprema predloge za izradu sveobuhvatnih i koordiniranih politika za unapređenje položaja Roma.

2.2 Svrha

Svrha ovog Projekta je da obezbedi adekvatnu podršku za maksimalno 200 romskih porodica pogođenih raseljavanjem, uključujući tamo gde je moguće, trajna stambena rešenja.

Projektni tim je identifikovao 170 potencijalnih korisničkih porodica koje su preseljene iz Belvila i drugih nehipigijenskih naselja u Beogradu. Konsultacije u vezi za mogućim trajnim stambenim rešenjima su sprovedene tako da se obezbedi puno učešće muškaraca, žena, starijih osoba, dece i osoba sa invaliditetom, kako bi se uzele u obzir njihove potrebe, problemi i želje pre nego što se donese konačna odluka o tome gde će biti izgrađene i kako će izgledati kuće za socijalno stanovanje.

Dva izveštaja o modelima socijalnog stanovanja koji se trenutno primenjuju u Srbiji i o aktuelnim praksama u vezi sa sigurnošću zakupa za korisnike socijalnog stanovanja biće gotova do kraja februara 2014. godine i pomoći će u pripremi Pravilnika o socijalnom stanovanju.

2.3 Rezultati

1. rezultat: Planiranje preseljavanja ciljnih zajednica u trajna stambena rešenja koja ispunjavaju standarde Ujedinjenih nacija po pitanju ljudskih prava, konkretno Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) i Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)

Kako bi se obezbedilo preseljenje u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava i zakonskim rešenjima Republike Srbije, jedan od prvih koraka u realizaciji Projekta bio je da se pripremi Metodologija za konsultativni proces i Strategija komunikacije koje se fokusiraju na učešće korisnika i neophodnost da se njihovo mišljenje uzme u obzir u tom procesu. Oba dokumenta su urađena u saradnji sa Savetnicom za ljudska prava. Pored toga, u Projektu su se koristili drugi mehanizmi za učešće romskih korisničkih porodica, muškaraca i žena, a koji su navedeni u nekoliko strateških dokumenata: Struktura i raspored tematskih konsultacija sa korisnicima o predloženim lokacijama za socijalno stanovanje, Struktura i raspored tematskih konsultacija sa korisnicima o modelu stanovanja i Metodologija tematskih konsultacija o zaštiti životne sredine. Svi imaju za cilj da testiraju koji je interes zajednice, da izgrade poverenje između korisnika i Projektnog tima i obezbede veće učešće žena u procesu donošenja odluka.

Predstavljanje Projekta svim partnerima, kao i romskim korisnicima i brojnim drugim zainteresovanim stranama (resornim ministarstvima, institucijama, nevladinim organizacijama) obezbedilo je slobodan protok informacija između svih relevantnih faktora. U pet novoformiranih naselja Projekat je početkom juna 2013. godine predstavljen pred 163 učesnika od kojih su 62 žene, iz 131 porodice. Dobra komunikacija sa kontakt osobama koje je Grad Beograd postavio znači da je bilo puno prisutnih na svim dešavanjima koja se tiču zajednice korisnika. Prezentacije su nakon toga držane na temu: komponente seoskih kuća i dokumentacije koja je potrebna kao i građevinskih standarda koje treba poštovati; predloženih modela stanovanja i projektnog zadatka zgrada i stanova kako bi se osiguralo da

je projekat u skladu sa stambenim izborom i navikama zajednica i na temu predloženih lokacija.

Krajem januara 2014. godine na listi korisnika se našlo 170 porodica. Lista se stalno ažurira informacijama iz Sekretarijata za socijalnu zaštitu Grada Beograda o novorođenoj deci i preminulim osobama.

Plan da se osnaže vlasti za sprovođenje konsultacija sa zajednicom stopiran je zbog političkih promena u Gradu. Iako je procena potreba za obukom na temu pristupa zasnovanom na poštovanju ljudskih prava već sprovedena, nova procena će se pripremiti nakon izbora u martu 2014.

Što se tiče osnaživanja zajednica da učestvuju u konsultacijama, izrađeni su strukturni pokazatelji za aspekte ljudskih prava (pravo na adekvatno stanovanje, nediskriminaciju i jednakost, nasilje nad ženama itd.) i uključeni su u Metodologiju za evaluaciju lokacija.

Međutim, nije došlo do formalne komunikacije sa lokalnim zajednicama- domaćinima, usled neuspeha Grada Beograda da ostvari te dijaloge, što je prema Akcionom planu njegova odgovornost.

2. rezultat: Utvrđene lokacije za izgradnju, uspostavljena komunikacija sa primajućim zajednicama, urađene sve neophodne analize i donete konačne odluke o lokaciji

Nakon procene šest potencijalnih lokacija za preseljenje romskih porodica, muškaraca i žena, utvrđenih u Akcionom planu za preseljenje, u skladu sa Metodologijom koja sadrži merljive pokazatelje¹⁷, samo dve lokacije se potencijalno mogu koristiti: Orlovsko naselje i Jabučki Rit, s tim što je ova druga samo uslovno adekvatna zbog udaljenosti i izolovanosti. Rezultati ove procene su predstavljeni Koordinacionom telu 25. jula 2013. godine dok su istovremeno organizovane prezentacije za romske korisnike i u okviru sastanaka na kome je predstavljena grafička dokumentacija koja je ukazivala na potencijale lokacija kao i prilikom organizovanih poseta „Idi i vidi“, Obrenovcu, Orlovskom naselju i Jabučkom Ritu. Ostale konsultacije sa korisnicima obuhvatale su razmenu informacija o modelu socijalnog stanovanja, fokus grupama za predložene lokacije i radionice na temu životne sredine.

To što su samo dve lokacije na raspolaganju potvrdilo je još jednom neophodnost dodatnih lokacija i Grad Beograd je formalno i neformalno posavetovan da hitno predloži dovoljan broj novih lokacija sa adekvatnim kapacitetom za prihvatanje svih korisnika zainteresovanih za socijalno stanovanje. Izuzetno je bitno da svaka nova lokacija ima rešen urbanistički status i pitanje vlasništva i da se lokacijska dozvola za izgradnju socijalnih stanova može odmah izdati.

Prema Akcionom planu, 34 porodice je iskazalo zainteresovanost za rekonstrukciju svojih kuća ili preseljenje u seoske kuće. Ovaj broj se promenio i trenutno iznosi 48 zainteresovanih

---

¹⁷ Uključujući: pristup socijalnim uslugama, obrazovanju, zdravstvu i javnom prevozu, dostupnost potencijalnih poslodavaca, udaljenost od izvora zagađenja, bezbednost.

za seoske kuće a 11 za rekonstrukciju kuća u sopstvenom vlasništvu. Međutim, lista korisnika za preseljenje na konkretnu lokaciju nije mogla da se definiše u trenutku kada je započeto idejno rešenje zbog kašnjenja u realizaciji seoske komponente OEBS-a (videti 4. rezultat).

Konačno, izrađena je Baza podataka koja sadrži osnovne informacije o korisnicima, kao i socio-ekonomske profile porodica. Baza podataka će se koristiti za analizu mogućnosti za finansijsku podršku korisničkim porodicama.

3. rezultat: Izrađena planska i tehnička dokumentacija za izgradnju stambenih jedinica i rekonstrukciju privatnih i seoskih kuća

Tokom avgusta 2013. godine održane su konsultacije sa korisnicima u svim mobilnim naseljima, u skladu sa Strukturom i rasporedom tematskih konsultacija sa korisnicima o modelu stanovanja i dokumentom sa idejnim arhitektonskim rešenjima¹⁸, principima energetske efikasnosti¹⁹ i UNOPS-ovom Politikom o održivoj infrastrukturi. Svi praktični komentari korisnika uključeni su u preliminarno idejno rešenje.

Od šest lokacija koliko je navedeno u Akcionom planu, samo dve (Orlovsko naselje i Jabučki Rit) su bile adekvatne za dalji razvoj. Prema Akcionom planu, lokacijske dozvole za ove dve lokacije trebalo je da budu izdate krajem juna 2013. godine.

Lokacijska dozvola za Orlovsko naselje izdata je u oktobru 2013. godine. Rok za završetak glavnog projekta za 12 stanova socijalnog stanovanja produžen je do 15. januara 2014. zbog zahteva Elektromreža Srbije da se uključe dodatni uslovi. Još su se neki tehnički uslovi komunalnih preduzeća promenili u odnosu na one iz lokacijske dozvole, što je uticalo na razvoj glavnog projekta. Uprkos tome, Projekat je već predat nekim javnim komunalnim preduzećima na odobrenje (Vodovod i kanalizacija i Sekretarijat za saobraćaj). Nakon što se prikupe sva odobrenja, zatražiće se građevinska dozvola. Procenjuje se da bi zahtev za građevinsku dozvolu mogao da bude predat krajem februara 2014. godine.

Parcela u Jabučkom Ritu konačno je formirana sredinom januara 2014. godine. Rok za žalbu je dve nedelje nakon čega se predaje zahtev za lokacijsku dozvolu i objavljuje tender za glavni projekat. Zbog nestalne saradnje Grada sa opštinom Palilula koja je tražila formiranje parcele, Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland) ne može da pribavi dokument i to odlaže predaju zahteva za lokacijsku dozvolu.

Jasno je da gradske vlasti moraju da sprovedu niz aktivnosti u vezi sa planskom dokumentacijom i vlasništvom u vezi sa novim lokacijama, kako bi lokacije bile na raspolaganju za izgradnju (u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji). Čim se reši problem planske dokumentacije i vlasništva, relevantne institucije Grada trebalo bi da pripreme dokumentaciju za razradu glavnih tehničkih projekata. Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland), kao investitor i institucija Grada odgovorna za tehničku saradnju moraju da

---

¹⁸ Pripremljenim u skladu sa postojećim Standardima i normativima za planiranje, projektovanje, građenje i uslovima za korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje, Službeni glasnik RS broj 26/13.

¹⁹ Službeni glasnik RS broj 72/09, 81/09, 64/10 i 24/11.

pribave relevantne tehničke uslove od komunalnih preduzeća i lokacijsku dozvolu za razvoj glavnog projekta.

U okviru Akcionog plana, Grad Beograd je zaključio da montažni drveni višespratni objekti nude najpodesnije rešenje u smislu investicionih troškova, iskorišćenja zemljišta i vremena izgradnje. Grad je u okviru Akcionog plana usvojio projekat za dvospratni objekat (prizemlje i prvi sprat) sa 12 i 14 jedinica. Međutim, ovaj projekat više ne važi pošto je potisnut novim zakonodavstvom.²⁰ Pored toga, promene zakonodavstva iz 2013. godine još uvek utiču na povećanje posebnih standarda u zavisnosti od broja članova porodice. U Akcionom planu na primer, 28 kvadratnih metara predviđeno je za tročlanu porodicu u poređenju sa novim normama koje iznose 42 – 52 kvadratna metra za istu porodicu. Sve ovo za posledicu ima povećane troškove izgradnje.

Trenutno, ne postoje privatne kuće u vlasništvu korisnika koje imaju adekvatnu prateću dokumentaciju pa se zato smatraju nelegalnim. Odredbe Zakona o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole koji je usvojen nakon početka Projekta, dozvoljavaju upis vlasništva bez legalizacije. Ovaj Zakon propisuje da iako takve kuće ne mogu biti porušene, na njima se ne mogu izvoditi obimniji radovi sem održavanja i hitnih intervencija čiji je cilj uklanjanje neposredne opasnosti po život i zdravlje. Prilikom planiranja dobijanja podrške kroz Projekat, korisnici su shodno tome uključivali radove. Delegaciji Evropske unije (DEU) upućen je predlog da trošak administrativnih postupaka i priključaka na infrastrukturu pripoji ukupnom iznosu za pomoć korisnicima. Konačna odluka će biti navedena u dopuni ugovora Projekta koji bi trebalo da se razmatra u februaru 2014. godine.

Za seoske kuće će korisnici dobijati pomoć i neophodne instrukcije kako bi sami izvodili građevinske radove. Taj postupak će se nadgledati a upotreba materijala će biti strogo kontrolisana.

4. rezultat: Izgradnja stambenih objekata za više porodica, pomoć OEBS-u u kupovini seoskih kuća i rekonstrukcija privatnih i seoskih kuća sprovedena u skladu sa prihvaćenim standardima održive infrastrukture

Početkom jula 2013. godine Delegacija Evropske unije je obavestila UNOPS da postoji mogućnost da se proširi deo Projekta koji se odnosi na seoske kuće. Ova odluka je doneta nakon preliminarnih konsultacija sa zajednicom na osnovu kojih je 50% korisnika izrazilo zainteresovanost za seoska domaćinstva. Koordinaciono telo se složilo da bi vlasništvo u slučaju ovog stambenog rešenja moglo odmah da se prenese na korisnike.

Rok za predaju i konačno kompletiranje dokumentacije za seosko stanovanje produžen je do 31. januara 2014. godine. Onim korisničkim porodicama koje ne uspeju da pronađu

---

²⁰ Pravilnik o standardima i normativima za planiranje, projektovanje, građenje i uslovima za korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje, Službeni glasnik RS broj 26/2013; Zakon o zaštiti od požara, Službeni glasnik RS broj 111/09; Zakon o energetici, Službeni glasnik RS broj 84/04, 57/11 i 80/11; Pravilnik o energetske efikasnosti zgrada, Službeni glasnik RS broj 61/11; Pravilnik o uslovima, sadržini i načinu izdavanja sertifikata o energetskim svojstvima zgrada, Službeni glasnik RS broj 61/2011.

odgovarajuće seoske kuće do datog roka biće ponuđeno socijalno stanovanje u Gradu Beogradu. Prvobitni broj zainteresovanih za seoske kuće pao je sa 70 na 48.

Ozbiljna destabilizacija i kašnjenja u vezi sa ovim rezultatom desila su se u januaru 2014. godine kada je misija OEBS-a u Srbiji obavestila zainteresovane strane da 30 kuća u okviru projekta koji finansira SIDA a sprovodi OEBS neće biti kupljeno. Delegacija Evropske unije je odgovorila tako što je formalno zatražila od UNOPS-a da izmeni svoje aktivnosti tako da uključi kupovinu svih seoskih kuća potrebnih u okviru Projekta.

Dalje planiranje aktivnosti u vezi sa kupovinom seoskih kuća zavisi isključivo od pojašnjenja OEBS-a koje se tiče vremenskog rasporeda obrade i verifikacije dokumentacije kao i konačnog odobrenja za 48 seoskih kuća od strane gradskog Potkomiteta. Kako bi UNOPS nastavio sa delotvornom realizacijom ove aktivnosti OEBS bi trebalo da završi sa verifikacijom dokumentacije i preda upotpunjene predmete do sredine četrnaestog meseca implementacije Projekta. Međutim, prema najnovijim rokovima koji su dogovoreni (31. januar 2014.) doći će do dodatnog kašnjenja od najmanje dva meseca. Članovi Projekta se nadaju da će OEBS usvojiti fazni proces kako bi barem počeo da prima odobrenja od Potkomiteta; međutim, u vreme kada je ovaj izveštaj pisan, proces i vremenski raspored ostaju neizvesni.

Što se tiče projekata za višespratne objekte, oni su u skladu sa međunarodnim standardima nastanjivosti, pristupačnosti uslugama i priuštivosti. Izrada Projekta je u skladu sa aktuelnim zakonskim okvirom koji obuhvata energetska efikasnost, odlaganje otpada i zaštitu životne sredine. Standardi održive infrastrukture ugrađeni su u svaki korak izrade projekta od faze urbanističkog plana pa do projektovanja i izgradnje.

Tender za građevinske radove u Orlovskom naselju biće objavljen istovremeno sa zahtevom za građevinsku dozvolu, krajem februara 2014. godine.

Nakon inženjerske procene jedanaest kuća svih korisnika koji rekonstruišu kuće u privatnom vlasništvu, u decembru je objavljen tender za nabavku građevinskog materijala. Pošto se niko nije prijavio, rok je pomeren sa 22. januara na 12. februar 2014. godine. U okviru Projekta porodicama će biti predat građevinski materijal a imaće i stručni nadzor kako bi mogli sami da izvedu radove.

5. rezultat: Pravni okvir, vlasništvo, upravljanje, održavanje i bezbednosni modeli analizirani i dogovoreni među zainteresovanim stranama

U pripremi su dva izveštaja: jedan o modelima socijalnog stanovanja koji se trenutno primenjuju u Srbiji a drugi o aktuelnim praksama u vezi sa pravnom sigurnošću zakupa za korisnike socijalnog stanovanja.

Prvi će biti jedan od osnovnih dokumenata za dalju izradu Pravilnika o socijalnom stanovanju i biće predstavljen zainteresovanim stranama u Projektu sredinom februara 2014. godine. Preliminarni rezultati pokazuju da postoje propisi na osnovu kojih korisnici mogu da se kvalifikuju ili za socijalno stanovanje ili socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima.

Inicijalni nalazi u okviru drugog izveštaja pokazuju da zakonodavstvo koje je na snazi ne obavezuje vlasti da obezbede alternativno rešenje za stanovanje u slučaju izbacivanja sudskim putem iz prethodnog stana socijalnog stanovanja ili stana u društvenom vlasništvu. Prema tome, jedino rešenje jeste da se direktno primenjuju odredbe međunarodnog zakona o ljudskim pravima.

Pored toga, održan je prvi sastanak sa Pravnim koordinatorom za socijalno stanovanje Grada Beograda radi razgovora o elementima Pravilnika o socijalnom stanovanju koji treba da bude izrađen za potrebe Projekta.

Šest radionica na temu životne sredine održano je u svim mobilnim naseljima za 80 odraslih osoba iz 69 porodica (42 žene) dok je sedam kreativnih radionica organizovano za 98 dece iz 73 porodice (53 devojčice). Ova aktivnost je trebalo da podigne svest o značaju zaštite životne sredine, osnaži korisnike da preduzmu mere kako bi doprineli očuvanju životne sredine i doprinesu zdravom i bezbednom životu korisnika. Iako je pristup u radu sa decom izazvao veliko interesovanje i doveo do dobrih rezultata, rad sa odraslima nije u potpunosti urodio plodom i nije bilo mnogo zainteresovanih za tu temu. Ova radionica će se ponovo organizovati zajedno sa drugim planiranim sesijama (o održavanju zgrada, obezbeđenju i komunalnoj higijeni) na proleće 2014. godine.

6. rezultat: Plan raseljavanja razvijen i sproveden

Detaljno planiranje će uslediti kada budu potvrđene lokacije za izgradnju i kad budu poznati detalji u vezi sa tačnim brojem porodica koje će se preseliti u novi blok stambenih jedinica. Poseban plan će biti pripremljen za korisnike seoskog stanovanja čim kuće budu kupljene.

7. rezultat: Unapređenje socijalne i/ili ekonomske infrastrukture u primajućim zajednicama kako bi se izašlo u susret potrebama primajuće zajednice i integraciji raseljenih muškaraca, žena i porodica

Grad Beograd snosi odgovornost za organizaciju potpunih i detaljnih konsultacija sa članovima zajednica domaćina. Uprkos nekolicini pokušaja, do sada nisu organizovane nikakve formalne konsultacije. Predložena su neka poboljšanja tokom povremenih kontakata sa članovima zajednica domaćina tokom poseta i evaluacije lokacija. U Jabučkom Ritu potencijalna unapređenja se tiču opštih unapređenja pristupa različitim socijalnim funkcijama (put za Ovču, češći javni prevoz...) dok se u Orlovskom naselju odnose na poboljšanje postojeće i uvođenje nove infrastrukturne mreže kao i nekih zajedničkih pogodnosti za decu.

2.4 Aktivnosti

1. rezultat: Planiranje preseljavanja ciljnih zajednica u trajna stambena rešenja koja ispunjavaju standarde Ujedinjenih nacija po pitanju ljudskih prava, konkretno Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) i Konvencije o ukljanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)

Aktivnosti:

1.1 Izrada metodologije za sprovođenje smislenih i transparentnih konsultacija i procesa donošenja odluka sa obuhvaćenim zajednicama (kako preseljenih, tako i prijemnih zajednica)

Metodologija za konsultativni proces²¹ razvijena je u bliskoj saradnji sa Projektnim partnerima i ključnim zainteresovanim stranama. U njoj se opisuje kako će se sprovesti konsultacije sa zajednicom, uključujući glavne metode za prikupljanje informacija, njihovu analizu, evidentiranje i izveštavanje. Takođe uključuje i kratak opis osnovnih faza u procesu, kako će akteri i specifične ciljne grupe biti uključeni, odnosno kako će se promovirati participacija, alatke za prikupljanje podataka/informacija i mehanizmi izveštavanja. Na kraju, definiše i neiscrpu listu tema za konsultacije kao što su: predložene lokacije, predloženi model(i) stanovanja, predloženi dizajn, tipovi i sadržaji, modeli zakupa, proces i kriterijumi odabira korisnika, priprema plana preseljenja i same aktivnosti selidbe, informativne radionice o održavanju zgrada, obezbeđenju, komunalnoj higijeni i zaštiti životne sredine itd.

Metodologija je odobrena, uz manje izmene, na prvom sastanku Potkomiteta Projekta održanom 23. maja 2013. godine. Predstavljena je Koordinacionom telu na sastanku održanom 25. jula. Pružila je korisne smernice za rad svih Projektnih partnera.

1.2 Razvoj mehanizme za potpuno učešće Roma korisnika u sprovođenju Projekta

U okviru Projekta su do sada korišćeni mehanizmi za učešće romskih korisničkih porodica, muškaraca i žena, čije su glavne crte date u nekoliko strateških dokumenata: Metodologija za konsultativni proces²², Strategija komunikacija²³, Struktura i raspored tematskih konsultacija sa korisnicima o predloženim lokacijama za socijalno stanovanje²⁴ i Metodologija informativnih radionica o zaštiti životne sredine.²⁵ Svi imaju za cilj da testiraju interesovanje zajednice, da izgrade poverenje između korisnika i Projektnog tima i da obezbede veće učešće žena u procesu donošenja odluka.

Kako bi se romskim korisnicima približile informacije o **Projektu**, organizovane su **prezentacije** u svakom od pet naselja početkom juna 2013. godine. Prisustvovalo je ukupno

---

²¹Sagradimo dom (2013.) *Metodologija za konsultativni proces* [Online] Dostupno na: http://www.sagradimodom.org/dokumenti/en/26_538532_methodology-for-consultation-proces.pdf (Pristupljeno 31. januara 2014.)

²²Ibid

²³Dostupno u Aneksu VIII, prilog 8.1

²⁴Dostupno u Aneksu V, prilog 5.2

²⁵Dostupno u Aneksu IV, prilog 4.6

163 učesnika od kojih 62 žene iz 131 porodice. Atmosfera je bila prijateljska i puna saradnje. Zapisana su pitanja koja su postavili korisnici radi kasnije analize. Korisnici su uglavnom bili zainteresovani za dostupne modele stanovanja, naročito za seoske kuće. Predstavnici organizacije Amnesty International i Regionalnog centra za manjine prisustvovali su jednoj prezentaciji.

Nakon toga prezentacije su držane na teme: komponente seoskih kuća i dokumentacije koja je potrebna kao i građevinskih standarda koje treba ostvariti; predloženih modela stanovanja i idejnog rešenja zgrada i stanova kako bi se osiguralo da je ono u skladu sa stambenim izborom i navikama zajednica kao i na temu predloženih lokacija.

Anketa o socio-ekonomskom profilu korisnika završena je krajem oktobra 2013. godine. Njen cilj je da pruži potpune informacije o profesionalnim veštinama, stručnoj spremi i radnom iskustvu muškaraca i žena koji su korisnici, kao i o njihovom interesovanju i potrebama u vezi sa potencijalnim aktivnostima za ostvarivanje zarade.²⁶ Tokom jednog meseca, intervjuisane su 154 porodice (91% od ukupnog broja evidentiranih korisnika) sa ukupno 324 osobe od kojih je 159 žena. Petnaest porodica nije intervjuisano jer nisu bile na aktuelnom mestu boravka ili nosilac domaćinstva/član porodice nije sposoban za rad iz različitih razloga (zbog godina ili zdravstvenog stanja).²⁷

Podaci ukazuju da trenutno radi više muških nego ženskih ispitanika.²⁸ I žene i muškarcima imaju niske stručne spremlje i veštine i uglavnom rade na crnom tržištu. Velika većina domaćinstava ima ograničene izvore prihoda – rade sezonske poslove u građevinskom sektoru, sakupljaju sekundarne sirovine za recikliranje, primaju doznake iz inostranstva i socijalnu pomoć od države. I dok sakupljanje sekundarnih sirovina za reciklažu još uvek preovladava, one porodice koje su odabrale seoske kuće razmišljaju o poljoprivrednoj delatnosti i kažu da bi im bila potrebna pomoć oko adekvatnih mašina. Neke žene pokazuju slabo interesovanje za bilo koju vrstu zanimanja/obuke ili delatnosti koju bi mogle da započnu u budućnosti, jer su zauzete oko dece. Druge su spremne da se bave proizvodnjom hrane za potrebe domaćinstva i za prodaju na tržištu.

Predloženo je da se što je moguće više korisnika uključi u stručno obučavanje dok bi pojedinačne inicijative trebalo zasnivati na iskustvu koje već postoji u korisničkim zajednicama.

1.3 Izrada Strategije komunikacija i Akcionog plana

Delegacija Evropske unije (DEU) je krajem jula odobrila Strategiju komunikacija koja utvrđuje ciljeve komunikacije, ključne publike i alate.²⁹ U skladu sa Strategijom, mehanizmi komunikacije su uspostavljeni sa Projektnim partnerima,³⁰ resornim ministarstvima,³¹

---

²⁶ Pogledati Aneks IV, prilog 4.3 radi formulara/upitnika o socio-ekonomskom profilu

²⁷ Radno sposobni iz tih 15 porodica biće intervjuisani čim budu dostupni

²⁸ Pogledati Aneks IV, prilog 4.5 radi rezultata Anekete o socio-ekonomskom profilu

²⁹ Strategija komunikacija se nalazi u Aneksu VIII, prilog 8.1

³⁰ Gradom Beogradom, OHCHR putem Savetnice za ljudska prava u Srbiji, DRC, Hausing centrom i OEBS-om

³¹ Ministarstvom građevinarstva i urbanizma, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalne politike i Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

relevantnim državnim institucijama³² i nevladinim organizacijama (NVO) koje rade u oblasti ljudskih prava/stanovanja.³³

Materijal za ostvarenje veće vidljivosti Projekta – baner, blokovi, olovke, kese i fascikle – dizajnirani su i štampani na jesen 2013. godine.

Realizacija Akcionog plana za komunikacije za period novembar 2013. – februar 2014. godine protekla je bez problema kao i štampanje 300 primeraka kalendara za 2014. godinu i 50 novogodišnjih čestitki. I kalendari i čestitke su dizajnirani na osnovu crteža domova koje su napravila deca iz mobilnih naselja. Odabran je dobavljač za nabavku brendiranih fluorescentnih prsluka (200) koji će služiti kao zaštita i za povećanje vidljivosti Projekta. Zatim je putem javnog poziva odabrana firma koja će napraviti tri video priloga o korisnicima Projekta (po jedan za svako stambeno rešenje).³⁴

Brošure sa opštim informacijama o Projektu su izrađene i na srpskom i na engleskom jeziku i odobrene od strane DEU krajem jula 2013. godine. Veb prezentacija Projekta je zaživela krajem avgusta³⁵ a nakon toga je otvorena i Fejsbuk strana³⁶. Prvi bilten, *Vesti i događaji*, objavljen je na sajtu: <http://www.sagradimodom.org/Library/Newsletters>.

1.4 Izrada konačnog spiska korisnika

U skladu sa dogovorom između zainteresovanih strana³⁷, Projektni tim je pripremio spisak korisničkih porodica koje ispunjavaju uslove da učestvuju u realizaciji Projekta zaključno sa 30. septembrom 2013. godine. Uslove je ispunjavalo 169 porodica sa 703 članova porodice.

Početak novembra 2013. godine, tri porodice koje su smeštene van naselja, kontaktirale su zaposlene na Projektu i zatražile da budu uključene u Projekat što je dovelo do konačne liste potencijalnih korisnika na kojoj se nalazi 172 porodice. Grad Beograd je obavešten o ovoj izmeni.

Na zahtev članova Projekta, koji je upućen na sastanku Potkomiteta Projekta 28. novembra 2013. godine Sekretarijat za socijalnu zaštitu je sa spiska korisnika obrisao jednu porodicu koja ima boravište u Bojniku. U januaru 2014. godine Sekretarijat za socijalnu zaštitu je obavestio Projektni tim da je jedna osoba preminula (jednočlana porodica) što je svelo **ukupan broj korisničkih porodica na 170 sa 722 člana (353 muških i 369 ženskih)**.³⁸ Lista korisnika se stalno ažurira u skladu sa informacijama iz Sekretarijata za socijalnu zaštitu o novorođenoj deci i preminulim osobama.

---

³² Kancelarijom za ljudska i manjinska prava, Komesarijatom za izbeglice i migracije, Nacionalnim savetom romske nacionalne manjine, Savetom za unapređenje položaja Roma

³³ Platformom za ostvarivanje prava na adekvatno stanovanje uključujući Praxis, Centar za prava manjina, Evropski centar za prava Roma, Regionalni centar za manjine, Dečiji centar „Mali princ“, a takođe i Amnesty International.

³⁴ Projektni zadaci (ToR) dostupni su na: http://www.sagradimodom.org/dokumenti/sr/62_110285_1-50-rfq-unops-085495-201-s-021.pdf

³⁵ Adresa sajta je: www.sagradimodom.org

³⁶ Fejsbuk strana se može naći na: <https://www.facebook.com/groups/457342791053088/>

³⁷ Gradom Beogradom, OHCHR putem Savetnice za ljudska prava u Srbiji, DRC, Hausing centrom i OEBS-om.

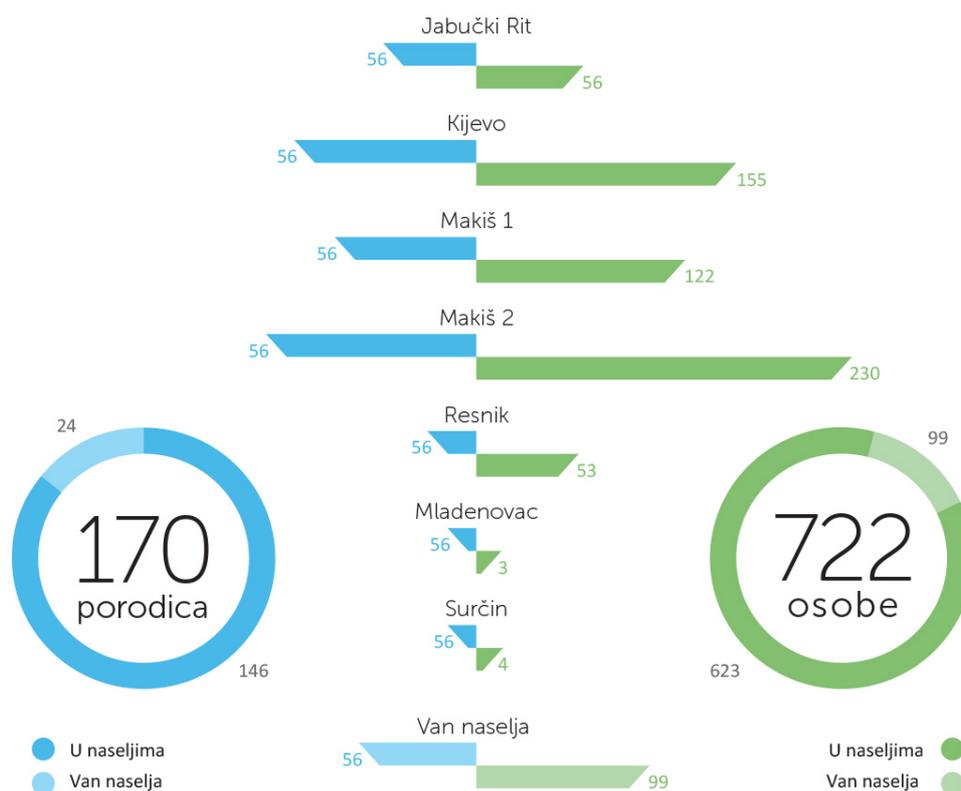
³⁸ Videti Aneks IV, prilog 4.1 radi liste korisnika.

Bilo je nekih nejasnoća u vezi sa korisnikom Daut Đogajem protiv kojeg je podignuta optužnica za krivično delo i Sekretarijat za socijalnu zaštitu je zatražio od Projekta da se on ukloni sa spiska. Imajući u vidu da je spisak korisnika utvrđen kroz Opis aktivnosti za Projekat i kasnije je finaliziran u bliskoj saradnji sa svim Projektnim partnerima, Projektni tim ne može imati nadležnost koja uključuje odlučivanje o takvom koraku. Zatim, Projektni tim je naglasio da je pretpostavka nevinosti od naročite važnosti. Sekretarijat je stopirao ovaj slučaj.

Podaci o porodicama koje su interno raseljene (63 od 170) upoređeni su radi provere sa podacima iz baza podataka Komesarijata za izbeglice i migracije Republike Srbije koje se odnose na trajna rešenja i evidenciju. Potvrđeno je da nijedna od ovih porodica nije primila nikakvu pomoć za trajno rešenje kroz neki drugi projekat i može se smatrati da ispunjava uslove za planiranu pomoć putem ovog Projekta.

Svi podaci o mogućim korisnicima³⁹ koji su prikupljeni tokom intervjua na leto 2013. godine⁴⁰ unešeni su u Bazu podataka korisnika.

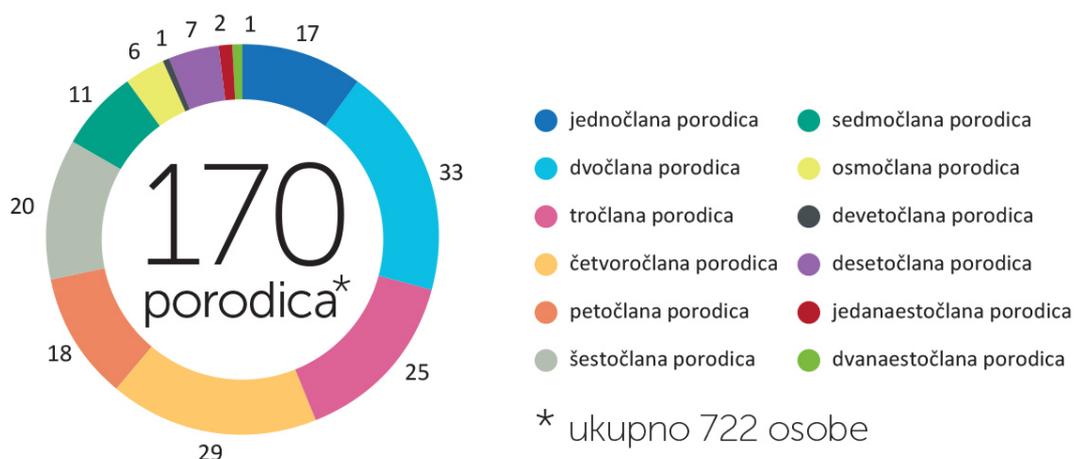
Pregled potencijalnih korisničkih porodica u okviru novoformiranih naselja

³⁹ Uključujući kvantitativne i kvalitativne podatke o potencijalnim korisnicima, njihovim domaćinstvima, raseljenosti, ranjivosti, životnim uslovima, imovini i izborom stambenog rešenja.

⁴⁰ Videti Aneks IV, prilog 4.2 radi Upitnika za korisnike.

Pregled broja članova porodice po porodicama

Krajem januara 2014. godine, za rešenje koje podrazumeva **seoske kuće** odlučilo se 48 porodica, za **socijalne stanove** 111 porodica a za **rekonstrukciju imovine u sopstvenom vlasništvu** 11 porodica.

Pregled porodica prema broju članova porodice i trajnom rešenju

Broj članova porodice	SVIH 170 PORODICA		SOCIJALNI STANOVNI 111 PORODICA		SEOSKE KUĆE 48 PORODICA		REKONSTRUKCIJA IMOVINE 11 PORODICA	
	Broj porodica	UKUPNO čl.porodice	Broj porodica	UKUPNO čl.porodice	Broj porodica	UKUPNO čl.porodice	Broj porodica	UKUPNO čl.porodice
1	17	17	13	13	4	4	0	0
2	33	66	24	48	7	14	2	4
3	25	75	19	57	4	12	2	6
4	29	116	15	60	11	44	3	12
5	18	90	12	60	6	30	0	0
6	20	120	13	78	5	30	2	12
7	11	77	8	56	2	14	1	7
8	6	48	3	24	3	24	0	0
9	1	9	0	0	1	9	0	0
10	7	70	3	30	3	30	1	10
11	2	22	1	11	1	11	0	0
12	1	12	0	0	1	12	0	0
UKUPNO	170	722	111	437	48	234	11	51

Tokom intervjuja koji su sprovedeni u naseljima, utvrđeno je da 97 osoba (u 38 porodica) ne poseduje jedan ili više osnovnih ličnih dokumenata. Četrnaest nosilaca domaćinstava nema ličnu kartu a u 13 porodica ni nosilac domaćinstva niti njen/njegov bračni drug/vanbračni partner nemaju ličnu kartu. Ovo bi moglo da dovede do problema u postupku potpisivanja ugovora. Lista korisnika bez ličnih dokumenata dostavljena je Sekretarijatu za socijalnu zaštitu, DRC i NVO Praxis kako bi oni po mogućstvu pomogli korisnicima da nabave potrebna dokumenta.

U razgovoru sa predstavnicima Grada na temu pripreme Pravilnika o socijalnom stanovanju, dogovoreno je da svi korisnici moraju da imaju lična dokumenta kako bi mogli da se prijave za različita stambena rešenja. Posećeno je 22 od 25 porodica smeštenih van naselja i utvrđeno je da većina ima dokumenta ili su u postupku njihove nabavke.

1.5 Određivanje kontakt osoba u romskim zajednicama koje su korisnici projekta

Kako bi obezbedili delotvornost i efikasnost realizacije, dogovoreno je da Projekat ne postavlja svoje sopstvene kontakte u okviru novoformiranih naselja već da koristi postojeće kontakt osobe koje je uposlio Grad Beograd (četiri muškarca i dve žene).

Veliki odziv učesnika na prezentacijama Projekta i intervjuisanje potencijalnih korisnika bez teškoća potvrđuje spremnost na saradnju i posvećenost ovih kontakt osoba. One su takođe imale bitnu ulogu u podsticanju žena u okviru korisničkih porodica da zauzmu aktivniju ulogu u konsultacijama, kao i u opštem učešću žena u realizaciji Projekta. Na primer, od 106 učesnika na prezentacijama komponente seoskog stanovanja, bilo je 57 žena.

1.6 Određivanje kontakt osoba u prijemnim zajednicama (zajednicama domaćinima)

Napravljene su inicijalne konsultacije i kontakti u opštinama Zvezdara, Palilula i Obrenovac preko gradskog arhitekta i predsednika tih opština. Istražene su preliminarne želje zajednica domaćina. Međutim, zvanični kontakti biće uspostavljeni čim se potvrdi da su lokacije odgovarajuće za izgradnju. Članovi Projekta su dostavili Sekretarijatu za socijalnu zaštitu listu koju su dobili u Orlovskom naselju tražeći dodatne informacije u vezi sa procenom troškova i mogućnošću da Grad finansira neka unapređenja infrastrukture.

Na sastanku sa predsednikom opštine Palilula insistiralo se na pripremi za konsultacije sa zajednicom u Jabučkom Ritu. Uprkos tome što je Projektni tim nakon toga poslao dva pisma predsedniku opštine, ponovo detaljno navodeći tri glavne teme o kojima se pričalo na sastanku (peticija u vezi sa Glogonjskim Ritom, konsultativni proces sa zajednicom domaćinom u Jabučkom Ritu i nove potencijalne lokacije za socijalno stanovanje) do sada nije stigao nikakav odgovor.

Zvanične konsultacije sa zajednicama domaćinima su obaveza Sekretarijata za socijalnu zaštitu koji nije pružio nikakvu podršku Projektu kada je ovo u pitanju, uprkos blagovremenoj obaveštenosti. Zbog neprijateljskog raspoloženja zajednice domaćina odložene su druge Projektne aktivnosti (poseta predloženoj lokaciji na Zvezdari je kasnila dva meseca, što je negativno uticalo na organizaciju tematskih fokus grupa sa korisnicima na predloženim lokacijama).

2. rezultat: Utvrđene lokacije za izgradnju, uspostavljena komunikacija sa primajućim zajednicama, urađene sve neophodne analize i donete konačne odluke o lokaciji

Aktivnosti

2.1 Procena lokacija u pogledu potencijala za izgradnju u skladu sa glavnim atributima prava na adekvatno stanovanje

Kriterijumi za evaluaciju lokacija za socijalno stanovanje⁴¹ su pripremljeni u bliskoj saradnji sa Projektnim partnerima i ključnim zainteresovanim stranama i sadrže niz merljivih pokazatelja za procenu predloženih lokacija, uključujući: dostupnost socijalnih usluga, obrazovanje, zdravstvo i javni prevoz, raspoloživost potencijalnih poslodavaca, udaljenost od izvora zagađenja. Potkomitet Projekta odobrio je Kriterijume 23. maja 2013. godine. Osnovana je Radna grupa⁴² od predstavnika svih strana uključenih u Projekat⁴³ radi procene lokacija.

Nakon konsultacija sa Beoland-om i Urbanističkim zavodom Beograda postalo je jasno da **Jabučki Rit 2** (katastarska parcela 468/1) i **Kijevo** ne mogu da se koriste u svrhu stanovanja, što je eliminisalo ove dve lokacije iz dalje procene.

Glogonjski Rit nije bio procenjen nakon preporuke Grada usled velikog otpora lokalne zajednice. Savetnica Ujedinjenih nacija za ljudska prava (HRA) je obavestila vlasti da UN ne može da prihvati protest zajednice kao legitiman razlog za odustajanje od lokacije naročito ako su protesti motivisani diskriminatornim stavovima i aspiracijama. Na osnovu saveta Poverenice za zaštitu ravnopravnosti, Savetnica za ljudska prava i Projektni tim sastali su se sa obučanim medijatorima iz zajednice kako bi sagledali njihova mišljenja, predloge i savete u vezi sa situacijom. Procenjeno je da postoji velika verovatnoća da će zajednice i u drugim identifikovanim lokacijama reagovati na sličan način. Dogovorene su mere za pristup zajednicama domaćina i one uključuju: stalnu komunikaciju, sastanke sa Poverenicom za zaštitu ravnopravnosti, predstavljanje Projekta, radionice i dogovor oko projekata koji će biti finansirani.

Izveštaj⁴⁴ o ostale tri lokacije (Jabučki Rit 1, Obrenovac i Orlovsko naselje), zajedno sa izveštajem o proceni lokacija od strane korisničkih porodica⁴⁵ predstavljen je Potkomitetu Projekta u novembru 2013. godine.

Lokacije u Obrenovcu i Orlovskom naselju su *adekvatne* prema Kriterijumima. Savetnica za ljudska prava je postavila pitanje adekvatnosti Jabučkog Rita za socijalno stanovanje, zbog potencijalnog rizika od segregacije, izolacije i pristupa školama i drugim socijalnim uslugama; prema tome, ova lokacija se smatra *uslovno adekvatnom*.

U avgustu 2013. godine opština **Obrenovac** je poslala zvanično obaveštenje da je lokacija za koju je urađena procena povučena iz daljeg postupka zbog zahteva za restituciju nekadašnjih vlasnika parcele. Istovremeno je Obrenovac ponudio drugu zemljišnu parcelu u **Mislođinu**. Tek u decembru, nakon što je Projektni tim više puta podsećao i raspitivao se, Beoland je potvrdio da je lokacija u Mislođinu u vlasništvu Grada Beograda i da se sastoji od tri katastarske parcele koje se mogu koristiti za socijalno stanovanje u okviru definisanih

---

⁴¹ Sagradimo dom (2013.) *Kriterijumi za evaluaciju lokacija* [Online] Dostupno na: http://www.sagradimodom.org/dokumenti/en/26_609277_criteria-for-evaluation-of-locations.pdf Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁴² Naziv u Projektnom dokumentu je Radna grupa.

⁴³ Grada, UNOPS-a, Direkcije za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda, DRC, Hausing centra, Savetnice za ljudska prava, OEBS-a i nadležnih opština.

⁴⁴ Videti Aneks V, prilog 5.1

⁴⁵ Videti Aneks IV, prilog 4.4

urbanih parametara. U skladu sa proverom kapaciteta koju je izveo Housing centar, na dve parcele bi moglo da se izgradi 30-35 stanova. Evaluacija lokacije će se uraditi čim Privremeno gradsko veće zvanično potvrdi lokaciju za potrebe Projekta.

Projekat je predložio još dve lokacije – u Padinskoj Skeli i Krnjači – i mesecima je jedna institucija upućivala na drugu, pošto nijedna nije želela da preuzme vlasništvo nad tim procesom.

U decembru, nakon konstantnih molbi upućivanih gradskoj administraciji, Sekretarijat za socijalnu zaštitu je zatražio od gradskog veća razgovor o novim lokacijama i poslao zvanično pismo u 11 opština. Međutim, njih četiri je već odbilo da stavi na raspolaganje parcele za izgradnju socijalnih stanova za romske porodice.

Šef Delegacije Evropske unije se sastao sa predsedavajućim Privremenog gradskog veća za Beograd i skrenuo pažnju na probleme u realizaciji Projekta a naročito na nedostatak posvećenosti gradske administracije da pruži podršku u okviru odgovornosti koje su definisane u Akcionom planu. Predsednik Saveta za unapređenje položaja Roma i Dekade inkluzije Roma, Srđan Šajn takođe je pokušao da podrži Projekat u potrazi za novim lokacijama za izgradnju stanova socijalnog stanovanja u Beogradu.

Naposletku, 27. januara 2014. godine tokom sastanka sa predstavnicima Beoland-a, Projektnom timu je predstavljen novi katalog sa lokacijama u kojem se nalaze i lokacije Mislođin, Padinska Skela, Krnjača kao i ponovo predložena lokacija Glogonjski Rit. Za svaku lokaciju postoje određene prepreke i poteškoće u postupku razvoja ali Radna grupa Projekta će uraditi prethodnu procenu i izvestiti o nalazima te procene.⁴⁶

Na potpisivanje Protokola, sa ciljem ovlašćenja Beoland-a i prebacivanja relevantnih tehničkih funkcija i odgovornosti sa Grada, čeka se već pola godine. Iz Beoland-a su objasnili da oni nemaju nadležnost i kapacitet da nađu nove lokacije za socijalno stanovanje ali da mogu da proveravaju vlasništvo i izvode iz urbanističkog plana ukoliko im se lokacije ponude.

S obzirom da se kraj Projekta ubrzano približava izuzetno je važno da sve nove predložene lokacije imaju rešeno imovinsko pitanje, urbanističke parametre i urbanističku dokumentaciju kako bi imale takav status koji dozvoljava direktno izdavanje lokacijskih dozvola. Čak i ako bi postojala posebna podrška i posvećenost relevantnih institucija Grada, nemoguće je izgraditi nove lokacije do stadijuma upotrebne dozvole pre isteka Projekta.

2.2 Predstavljanje potencijalnih lokacija i konsultacije sa porodicama o željenim lokacijama za višeporodične zgrade i preseljenje u seoske kuće

Detaljna prezentacija sve tri lokacije koje je Radna grupa procenila održana je u svih pet novoformiranih naselja u julu 2013. godine. Sve prezentacije su podrazumevale razradu

---

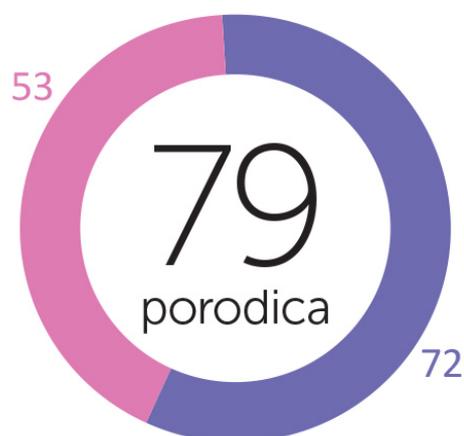
⁴⁶ Postoji snažan otpor lokalne zajednice u Glogonjskom Ritu. U Mislođinu ima zgrada sa nejasnim vlasništvom a parcela u Padinskoj Skeli ima nerešeno imovinsko pitanje i neformalno romsko naselje. U Krnjači je podnet zahtev za redefinisane granice parcele.

potencijala lokacija i pristupačnost obrazovanja, zdravstvene zaštite i poslova. Grafička dokumentacija omogućila je laku komunikaciju i interaktivni dijalog.⁴⁷

Organizovane su posete Obrenovcu i Jabučkom Ritu po principu „Idi i vidi“ od 9. do 11. jula 2013. godine. U Jabučkom Ritu je bilo negativnih reakcija od strane zajednice domaćina, koja se bunila zbog mogućih promena u demografskoj strukturi (zajednica domaćina bi postala manjinska zajednica) a izraženi su i stereotipi o ponašanju romske populacije (Romi neće da rade, oni su lopovi). Projektni tim je odgovorio na ove reakcije tako što je objasnio opšti proces preseljenja i potencijalne koristi za lokalnu zajednicu domaćina.

Struktura prema broju porodica i prema polu za posete tipa „Idi i vidi“

Jabučki Rit i Obrenovac
9.-11. jul 2013.

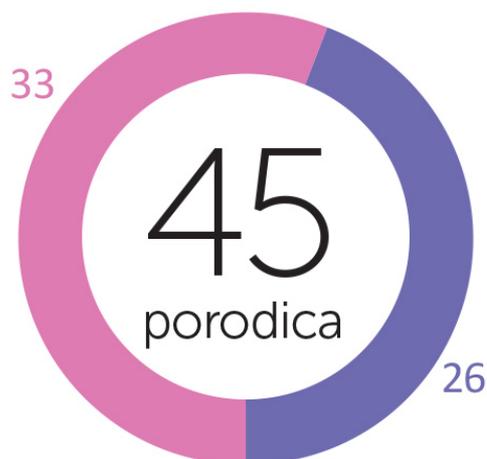
42%

58%

* ukupno 125 članova porodice

Orlovsko naselje
16.-18. septembar 2013.

56%

44%

* ukupno 125 članova porodice

⁴⁷ Videti Aneks V, prilog 5.3

Poseta Orlovskom naselju je odložena zbog nerešenih pitanja između opštine Zvezdara, Grada Beograda i lokalne zajednice. Tek u septembru 2013. godine je 59 osoba (33 žene) iz 45 porodica videlo lokaciju. Prva poseta je dovela do razočarenja jer lokalna zajednica nije dozvolila korisničkim porodicama da izađu iz autobusa. Ovo je rešeno prilikom druge posete kada su se muškarci i žene korisnici prošetali po lokaciji.

U septembru 2014. godine je održano osam konsultacija sa korisnicima (**Tematske fokus grupe**) o **predloženim lokacijama za socijalno stanovanje**, sa 74 osobe iz 54 porodice od čega 42 žene (57%). Nije bilo negativnih komentara kada je Projektni tim obavestio učesnike da je Obrenovac isključen iz postupka zbog restitucije imovine od treće strane. Ono oko čega se svi brinu jesu mogućnosti za zapošljavanje.

Nakon komentara korisnika lokacije su ponovo evaluirane. Ovi komentari su bili veoma bitni za konačni odabir lokacija. Sve legitimne izjave i mišljenja romskih korisnika su uzeta u obzir. Obezbeđeno je slobodno izražavanje mišljenja članova zajednice bez uticaja sa strane u vezi sa tim koliko su lokacije adekvatne. Posebna pažnja je posvećena traženju mišljenja žena, dece i omladine. Preporuke korisničkih porodica u vezi sa mogućim unapređenjem lokacija biće predstavljene i članovima lokalnih zajednica.

2.3 Konačna potvrda lokacija za preseljenje

Na osnovu procene koja je do sada sprovedena, može se izgraditi ukupno 27 stambenih jedinica na dve lokacije. S obzirom da ovaj broj stambenih jedinica nije dovoljan za navedene potrebe stanovnika novoformiranih naselja Makiš 1, Makiš 2, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo, neophodno je da se hitno odrede dodatne lokacije.

Kratak pregled lokacija koje su procenjivane

Lokacija	Opština	Broj stambenih jedinica za izgradnju
Obrenovac Rvati	Obrenovac	Evaluirana, više nije dostupna
Orlovsko naselje	Zvezdara	12
Glogonjski Rit	Palilula	Još nije posećena
Jabučki Rit	Palilula	15 (Neophodna poboljšanja)
Kijevo	Rakovica	Nije adekvatna

Ukupan broj dostupnih stambenih jedinica/podrobnosti: 27

Zaključci evaluacije lokacija Orlovsko naselje i Jabučki Rit predstavljeni su na sastanku Potkomiteta zajedno sa neophodnim poboljšanjima kako bi se uskladili sa zahtevima adekvatnog stanovanja u vezi sa principima poštovanja ljudskih prava. Pošto je predstavnik Grada Beograda otišla sa sastanka pre iznošenja zaključka o adekvatnosti lokacija, dalje

aktivnosti (idejni i glavni projekat) biće izvedene prema rasporedu Projekta ali Koordinaciono telo mora da donese končnu odluku. Međutim, sastanak Koordinacionog tela ne može se organizovati dok Grad ne imenuje nove članove. Pošto je Potkomitet dao pozitivno opšte mišljenje o kvalitetu lokacija, dokumentacija za glavni projekat za Orlovsko naselje je predata na odobrenje javnim komunalnim preduzećima u januaru 2014. godine.

Gradske vlasti još uvek nemaju jasnu viziju o tome koja je institucija Grada odgovorna za utvrđivanje novih lokacija dok koordinacija procesa ne postoji.

2.4 Izbor porodica za preseljenje na konkretne lokacije

Odabir porodica za preseljenje na konkretne lokacije biće sproveden u skladu sa pristupom poštovanja ljudskih prava (HRBA). U tom procesu će se koordinirati sve zainteresovane strane a proces će biti pažljivo predstavljen korisnicima.

3. rezultat: Izrađena planska i tehnička dokumentacija za izgradnju višeporodičnog stambenog objekta i rekonstrukciju privatnih i seoskih kuća

Aktivnosti

3.1 Sprovesti konsultacije sa porodicama u svakom od postojećih kontejnerskih naselja u vezi sa predloženim idejnim rešenjem

Konsultacije su održane u avgustu 2013. godine u skladu sa Metodologijom i sadržajem konsultacija o modelu socijalnog stanovanja i arhitektonskom rešenju⁴⁸ koristeći niz vizuelnih materijala u 3D, sa modelima planiranih zgrada i sa objašnjenjima koja je lako razumeti, a koja su omogućila interaktivno učešće i dijalog.

Na pet prezentacija prisustvovalo je 107 osoba, od kojih 56 žena, iz 80 porodica. Ova aktivnost je preduzeta kako bi se osiguralo da rešenje prati stambene želje i navike zajednice i da su mišljenja dotične zajednice u vezi sa predloženim arhitektonskim rešenjem uredno uzeta u razmatranje pri finalizaciji dizajna. Zajednička tačka u svim prezentacijama je mišljenje učesnika da nisu očekivali „tako lepe stanove“.

Još jedan problem koji je prepoznat tokom konsultacija je potreba za osnovnim nameštajem u stanovima. Roditelji su u svakom naselju predložili izgradnju igrališta koja bi bila podržana od strane zajednice domaćina.

Rezultati su u glavnim crtama iznešeni u Izveštaju sa konsultacija o modelu socijalnog stanovanja i arhitektonskom rešenju.⁴⁹ Svi praktični komentari su uneti u idejne projekte.

3.2 Procena dostupnih projektnih zadataka i izrada idejnog projekta

---

⁴⁸Videti Aneks VI, prilog 6.1 radi Metodologije koja je u skladu sa važećim Standardima i normativima za planiranje, projektovanje, građenje i uslovima za korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje (Službeni glasnik RS broj 26/13), principima energetske efikasnosti (Službeni glasnik RS broj 72/09, 81/09, 64/10 i 24/11) i UNOPS-ovom Politikom o održivoj infrastrukturi.

⁴⁹ Videti Aneks VI, prilog 6.2

Uzimajući u obzir analizu „Tehničke studije racionalnog odabira građevinskih elemenata stanova za socijalno stanovanje“, preporuke sa konsultacija sa korisnicima u vezi sa modelom socijalnog stanovanja i arhitektonskim rešenjem, kao i većinu odredaba Pravilnika o standardima i normativima za planiranje, projektovanje, građenje i uslovima za korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje, zaključeno je da se u okviru Projekta ne mogu koristiti montažne drvene kuće već se moraju izgraditi višespratni objekti. Housing centar je uneo ove zaključke u projektne zadatke⁵⁰ i razvio ih dalje u idejne projekte za Orlovsko naselje⁵¹ i Jabučki Rit.⁵² Oba su predata Beoland-u radi kompletiranja dokumentacije za zahtev za lokacijsku dozvolu.

Glavni principi na osnovu kojih je rađen proces projektovanja su: postojeći zakoni i standardi i urbanistički uslovi; UNOPS-ovi principi održive infrastrukture; makimalno prostorno iskorišćenje parcele; usklađenost strukture stanova sa strukturom porodica; adekvatni standard života i poštovanje komentara i predloga korisnika.

Idejni projekat za Orlovsko naselje je dalje razvijen kroz glavni projekat koji je finaliziran, tehnički odobren i predat javnim komunalnim preduzećima na odobrenje. Idejni projekat za Jabučki Rit je finaliziran i predat Beoland-u kako bi se kompletirala dokumentacija za zahtev za lokacijsku dozvolu.⁵³ Tender za glavni projekat će se objaviti u februaru 2014. godine (parcelsa je formirana u januaru).

Okvirni planovi lokacije/preliminarni projektni zadaci za Mislođin sa različitim rasporedom kuća, pristupnih puteva i parking mesta bili su tema razgovora sa Beoland-om i Odeljenjem za urbanizam Obrenovca i određena pitanja su razjašnjena.

3.3 Usvajanje idejnog projekta od strane relevantnih zainteresovanih strana

Dva idejna projekta (Orlovsko naselje i Jabučki Rit) predstavljena su na sastanku Potkomiteta u novembru 2013. godine. Međutim, ti projekti nisu još uvek odobreni pošto Potkomitet nije bio u punom sastavu za donošenje odluka zbog neposvećenosti gradskih zvaničnika.

Housing centar je razradio vodeće principe i rezultate izrade projekta koji podrazumevaju: pravni okvir, posebne urbanističke uslove, maksimalno iskorišćenje lokacije, veličinu i strukturu stanova u skladu sa strukturom korisničkih porodica, obezbeđenje adekvatnog kvaliteta stanovanja, poštovanje predloga korisnika u vezi sa stambenim navikama i željama. Predlozi su uvršteni u glavni projekat i u Projektne zadatke (ToR) za glavni (arhitektonski) projekat.

Projektne rešenja za socijalno stanovanje u Orlovskom naselju i Jabučkom Ritu izrađena su u skladu sa Zakonom o energetskej efikasnosti (EE) koji predviđa da sve nove zgrade moraju

---

⁵⁰ Prvobitno su urađena tri, jedan i za Obrenovac. Međutim, pošto je ova lokacija povučena zbog restitucije, ovaj koncept nije razvijen u idejno rešenje.

⁵¹ Videti Aneks IX, prilog 9.1 radi idejnog projekta za Orlovsko naselje

⁵² Videti Aneks IX, prilog 9.2 radi idejnog projekta za Jabučki Rit

⁵³ Zahtev za lokacijsku dozvolu biće predat nakon što se prikupe tehnički uslovi za celu parcelu na kojoj će se nalaziti budući objekti i UNOPS-a i Beoland-a.

imati tehnički elaborat EE, kao preduslov za dobijanje građevinske dozvole i EE pasoš kao preduslov za dobijanje upotrebne dozvole. Nakon zahteva sa Koordinacionog sastanka, Projektni tim je analizirao nekoliko opcija za grejanje u stanovima za socijalno stanovanje. Pored planiranog rešenja sa pojedinačnim šporetima/pećima („Smederevac“) analizirano je još nekoliko mogućnosti uključujući i finansijske procene, održavanje, tehničku dokumentaciju i potrebna odobrenja:

- Dimovodne cevi koje idu od pojedinačnog šporeta na čvrsto gorivo do različitih soba u stanu
- Šporet („Smederevac“) sa dodatnom opremom (cevi i radijatori) za zagrevanje čitavog životnog prostora
- Zidana peć od cigle
- Zidana peć sa dodatnom opremom (cevi i radijatori).

Analiza je takođe pokazala da je u Srbiji upotreba izvora obnovljive energije još uvek pionirski poduhvat i da se takva rešenja uglavnom primenjuju u poslovnim prostorima investitora sa jakim finansijskim kapacitetima, vilama ili pojedinačnim domaćinstvima. Korišćenje ovih resursa bi podrazumevalo značajno veće inicijalne troškove, vrlo specifične grejne sisteme, kao i poseban način održavanja. Ovi zaključci uticali su na to da Projektni tim odluči da preporuči pojedinačne šporete/peći kao rešenje za grejanje naročito u Orlovskom naselju gde će to biti samo privremeno rešenje dok se na lokaciji ne uvede grejanje na gas.

Što se tiče standarda održive infrastrukture kao i zaštite životne sredine, oni su integrisani u svaki korak, od uslova i zahteva u vezi sa urbanističkom dokumentacijom za svaku zasebnu lokaciju pa do konačnog projekta za socijalno stanovanje i svaku pojedinačnu jedinicu unutar toga.

Analiza je predata Delegaciji Evropske unije. Konačna odluka bi trebalo da bude donešena na sastanku Koordinacionog tela.

3.4 Izdavanje lokacijskih dozvola za gradilišta

Obrenovac: kada je predata dokumentacija za lokacijsku dozvolu, članovi Projekta su obavesteni da parcela u Obrenovcu nije na raspolaganju zbog postupka restitucije.

Orlovsko naselje: pismo zahteva za prihvatanje vlasništva nad stanovima za socijalno stanovanje od strane Sekretarijata za pravno-imovinske poslove predato je 23. avgusta 2013. godine (predmet broj XX 102 – 463 – 680). Lokacijska dozvola je konačno izdata u oktobru 2013. godine. Nakon pribavljanja ažuriranih tehničkih uslova od komunalnih preduzeća bilo je jasno da se oni značajno razlikuju od onih starih koji su uključeni u lokacijsku dozvolu (od strane Sekretarijata za socijalnu zaštitu). Projektni tim je zamoljen da sačeka dok Beoland prikupi sve relevantne tehničke uslove za susednu parcelu kako bi se predmeti zajedno predstavili što bi, navodno, povećalo verovatnoću za dobijanje pozitivnog odgovora. Procenjeni rok za prikupljanje svih uslova za Beoland je kraj januara, ali sastanak u Sekretarijatu još uvek nije zakazan.

Jabučki Rit: lokacijska dozvola će se tražiti kada odluka o formiranju parcele za izgradnju bude zvanično dobijena od Beoland-a. Beoland će takođe tražiti tehničke uslove i lokacijsku dozvolu za parcelu za izgradnju u celini, uključujući i dva objekta za korisnike iz „Gazele“ (finansira Evropska investiciona banka) i jedan za korisnike iz Belvila (finansira DEU). Prema proceni Beoland-a, ako bude jake podrške gradskih vlasti, ovo bi moglo da se desi početkom aprila.

U sve procedure koje prethode izdavanju lokacijske dozvole (uključujući pribavljanje svih tehničkih uslova), kao i one koje podrazumevaju odobrenja dokumentacije glavnog projekta, građevinsku dozvolu, registraciju početka građevinskih radova, tehničku inspekciju građevinskih radova i upotrebnu dozvolu, uključen je veliki broj institucija za urbanizam, komunalnih i javnih preduzeća i drugih relevantnih tela. Grad Beograd ima zadatak i odgovornost da koordinira i obezbedi prioritet za Projekat u svim ovim institucijama i da postavi osobu koja će biti glavna za sprovođenje ovog zadatka.

3.5 Izdavanje građevinskih dozvola za gradilišta

Glavni projekat za Orlovsko naselje i njegova tehnička kontrola završeni su i projekat je predat na odobrenje u devet javnih komunalnih preduzeća (tri su već odgovorila – Gradsko saobraćajno preduzeće, Gradska čistoća i Vodovod i kanalizacija). Međutim, novi uslovi iz Vodovoda i kanalizacije su najavljeni krajem januara bez objašnjenja. To bi trebalo da se razjasni na sastanku sa Beoland-om 3. februara. Postoji zakonska obaveza od 30 dana za izdavanje tehničkih uslova. Međutim, za neke uslove je trebalo skoro dva meseca (Telekom, zatraženo 17. oktobra a pribavljeno 9. decembra).

Dalja kašnjenja su prouzrokovana zahtevom Elektroprivrede Srbije za Elaboratom o uslovima za izgradnju i uticajem visokonaponskog dalekovoda koji ide preko parcele (u suprotnosti sa lokacijskom dozvolom). Ovaj Elaborat nije zahtevan za susednu parcelu, iako je situacija ista, a nju bi trebalo da izgrađuje Beoland za korisnike Evropske investicione banke (EIB).

Nakon prikupljanja svih odobrenja, građevinska dozvola će biti zatražena (procenjuje se 15. februara).

4. rezultat: Izgradnja stambenih blokova za više porodica, pomoć OEBS-u u kupovini seoskih kuća i rekonstrukcija privatnih i seoskih kuća sprovedena u skladu sa prihvaćenim standardima održive infrastrukture

Aktivnosti

4.1 Sprovesti tendersku proceduru i pristupiti izgradnji višeporodičnih zgrada

Pošto je dobijanje odobrenja za glavni projekat za Orlovsko naselje odloženo zbog dodatnih promena tehničkih uslova od strane komunalnih preduzeća, izdavanje građevinske dozvole se može očekivati u martu 2014. godine. Tenderska dokumentacija za građevinske radove biće pripremana paralelno sa objavljivanjem tendera kako bi ugovor bio potpisan čim se dobije građevinska dozvola.

Tender za glavni projekat za Jabučki Rit pripremaće se paralelno sa procesom dobijanja lokacijske dozvole i biće objavljen čim se dobije dozvola.

4.2 Izgradnja višeporodičnih stambenih objekata

Sa ovom aktivnošću se dosta kasni zbog nemogućnosti Grada Beograda da identifikuje odgovarajuće zemljišne parcele za izgradnju višeporodičnih stambenih objekata i daljeg blagovremenog obezbeđivanja dokumentacije (do lokacijske dozvole) koja prethodi izradi glavnog projekta.

4.3 Rekonstrukcija privatnih i seoskih kuća

Rekonstrukcija privatnih kuća: 12 porodica se razmatra za jedanaest kuća.⁵⁴ Sedam porodica ispunjava uslove za direktnu pomoć (dvema porodicama je potrebna finansijska pomoć za dodatnu dokumentaciju za legalizaciju), tri bi trebalo da se registruju prema Zakonu o posebnim uslovima kako bi se kvalifikovale, jedna mora da prođe kroz standardnu zakonsku proceduru za izgradnju (a pošto porodica nema kapacitet da isprati zahtevanu proceduru, potrebno joj je obezbediti pomoć za taj postupak) i jedna, koja broji 11 članova, je podstaknuta da izabere seosku kuću pošto su temelji njihove kuće unutar zaštićene zone železničke pruge i nemoguće je dobiti bilo kakvo zakonsku dozvolu.

Šest porodica se složilo sa predloženom listom građevinskih materijala i potvrdile su to u pisanoj izjavi. Jedna porodica nije potpisala listu zato što je nosilac domaćinstva smatrao da bez priključenja na struju ne bi mogao da organizuje normalan život uprkos svim građevinskim poboljšanjima sa doniranim materijalom. Priključak na struju je veliki trošak za finansijski kapacitet korisnika pogotovu što ne može da se plaća u ratama. Za dve od ovih šest porodica neophodno je bušiti bunar za vodu.

Tender za nabavku građevinskog materijala objavljen je u decembru 2013. ali je morao da se produži do februara 2014. pošto se niko nije prijavio do isteka roka u januaru. Neki od kontaktiranih potencijalnih ponuđača su se bunili zbog obimne dokumentacije koju je trebalo predati, naročito u pogledu sigurnosti ponude. UNOPS razmišlja da snizi tehničke zahteve i izmeni i produži postojeći tender.

Preliminarna procena ukazuje da bi radovi i usluge za rekonstrukciju privatnih kuća iznosili 74.437 evra. Procenjuje se da bi finansijska pomoć za pribavljanje dokumentacije bila oko 2.400 evra što sve ukupno iznosi 76.837 evra (77.000 evra je na raspolaganju za ovu aktivnost). Trebalo bi razmotriti dodatnu pomoć za priključke na struju, oko 1.000 evra po slučaju. Pitanje finansijske pomoći za naknade i troškove priključenja uključeno je u dopune Projektnog ugovora. Ukoliko se odobri, to će odmah otvoriti mogućnost da korisnici započnu postupak registracije vlasništva nad kućama u skladu sa Zakonom o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole; a za one koji već imaju upisano pravo svojine i predat zahtev za legalizaciju – podnošenje zahteva za priključenje na struju.

Korisnici koji su odabrali **seoske kuće** imali su prvobitno rok 15. novembar 2013. godine da pronađu odgovarajuću kuću što je produženo do kraja decembra kako je dogovoreno na

---

⁵⁴ Postoji dvanaest porodica ali jedanaest predmeta, pošto dve porodice žive u istoj kući.

sastanku Potkomiteta Projekta. Oni koji nisu uspeli da nađu odgovarajuću seosku kuću automatski su postali korisnici komponente socijalnog stanovanja.

Značajna kašnjenja pri kupovini seoskih kuća od strane OEBS-a negativno su uticala na aktivnosti u okviru Projekta. Iako su Projektni zadaci (ToR) za Komisiju za odobravanje pripremljeni u novembru 2013. godine, ona još uvek nije konstituisana do kraja januara 2014. godine dok se postavilo pitanje ko će predsedavati tim telom.

Prvobitno je 113 porodica izrazilo interesovanje za seosko stanovanje. Međutim, samo je 48 porodica bilo aktivno i našlo kuću i trenutno je u postupku verifikacije dokumenata. Predmeti su već kompletirani za 11 porodica i spremni su za odobrenje od strane Komisije za evaluaciju. Iako su korisnici obavešteni o promenama u vezi sa vlasništvom nad seoskim kućama koje će biti odobreno nosiocima domaćinstava i njihovim supružnicima/vanbračnim partnerima, sa ograničenjem da se u narednih pet godina kuća ne može prodati, tokom svojih redovnih poseta naseljima, članovi Projektnog tima su saznali da je dosta korisnika odustalo od potrage za seoskom kućom pošto su obišli veliko područje, potrošili dosta novca, vremena i energije a nisu mogli da nađu nekretninu za raspoloživa sredstva i da će promeniti svoju odluku u korist stana za socijalno stanovanje.

Inženjer kojeg je u ovu svrhu angažovao UNOPS, zajedno sa inženjerom iz OEBS-a, izvršio je procenu 11 kuća u novembru i napravio listu radova/materijala neophodnih za unapređenje životnih uslova u okviru planiranog budžeta od oko 2.000 evra za svaku kuću, što je uključeno u njihove predmete. Porodice su bile konsultovane i potpisale su da se slažu sa predloženom listom. UNOPS-ovi saradnici za socijalnu uključenost intervjuisali su tih 11 porodica u novembru i ocenili njihove kapacitete za buduće dohodovne aktivnosti i njihove potrebe za finansijskom podrškom. Socio-ekonomski izveštaji i predlozi potencijalnih finansijskih grantova (do 3.000 evra po porodici) deo su kompletiranih predmeta koji su pripremljeni za prvu Komisiju za evaluaciju (koja je prvobitno zakazana za 15. novembar ali još uvek nije organizovana).

Devetog januara 2014. godine OEBS je obavestio UNOPS da se povlači iz kupovine seoskih kuća. Projektni tim je 16. januara primio potpisanu peticiju korisnika (41 korisnik iz svih naselja) sa zahtevom da im se objasni trenutna situacija u vezi sa realizacijom ovog dela Projekta. Sekretarijat za socijalnu zaštitu je propisno obavešten o predloženim planovima ali oni nisu prihvatili da se pridruže konsultacijama sa objašnjenjem da komponenta seoskog stanovanja ne spada u njihovu odgovornost. Inače, predstavnici Sekretarijata su podržali proces priprema i obavestili predstavnike naselja koji su pozvali porodice koje su odabrale seoske kuće.

Dogovorene zajedničke konsultacije sa korisničkim porodicama su održane 31. januara u naselju Makiš 2 (22 porodice) i Makiš 1 (tri porodice). U naselju Kijevo je prisustvovalo osam porodica i jedna porodica iz naselja Resnik. U Jabučkom Ritu su konsultacije održane sa tri porodice. OEBS je preuzeo potpunu odgovornost za kašnjenje pri kupovini kuća i izvinio se zbog izostajanja iz naselja od decembra. OEBS je takođe naglasio da je Evropska unija obezbedila dovoljno sredstava kroz projekat Sagradimo dom zajedno i da će sve odobrene kuće biti kupljene. Korisnici su obavešteni da su Grad Beograd i Kancelarija za ljudska i

manjinska prava odgovorni za formiranje Komisije za evaluaciju dok će OEBS da kompletira sve predmete do kraja februara. Korisnici su bili razočarani i ljuti zbog kašnjenja pri kupovini kuća.

4.4 Tehnički prijem radova i izdavanje upotrebni dozvola

Ništa za izveštavanje.

5. rezultat: Pravni okvir, vlasništvo, upravljanje, održavanje i bezbednosni modeli analizirani i dogovoreni među zainteresovanim stranama

Aktivnosti

5.1 Analizirati mogućnosti uključivanja socijalnog stanovanja u zaštićenim uslovima za prinudno iseljene romske porodice u javnu politiku Grada Beograda

Stručnjak za stambena pitanja Roma angažovan je da pripremi pregled modela socijalnog stanovanja koji se trenutno primenjuju na teritoriji Srbije, sa fokusom na Grad Beograd, uključujući analizu raspoloživih modela socijalnog stanovanja koji se primenjuju prema postojećem normativnom i institucionalnom okviru.⁵⁵ Preliminarni rezultati pokazuju da postoje propisi na osnovu kojih korisnici mogu da se kvalifikuju za ili socijalno stanovanje ili socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima. Konačni izveštaj sleduje u februaru 2014. godine i biće objedinjen sa analizom „Pravna sigurnost zakupa“ i činiće osnovu za razvoj Pravilnika o socijalnom stanovanju.

5.2 Podrška Gradu Beogradu pri definisanju administrativnih procedura u skladu sa nadležnim zakonskim propisima o pravu na socijalno stanovanje

Pripreme aktivnosti za izradu Pravilnika o socijalnom stanovanju, uključivale su uspostavljanje kontakta sa Agencijom za investicije i stanovanje grada Beograda, koja je obezbedila postojeći Pravilnik. Sve zainteresovane strane u Projektu će biti uključene u proces pronalaženja najboljeg pravnog rešenja za korisnike socijalnih stanova.

Iako je procena potrebe za obukom u okviru Grada Beograda sprovedena tokom leta, političke promene koje su se odigrale u oktobru i novembru 2013. godine dovele su do kadrovskih izmena. Doneta je odluka da se odloži organizacija obuka dok vlasti ne odrede relevantnu grupu ljudi koja će imati koristi od takve izgradnje kapaciteta.⁵⁶

5.3 Izrada stanarskih ugovora sa jasno utvrđenim pravilima stanovanja i definisani modeli upravljanja, održavanja i bezbednosti za višeporodične zgrade kroz participativni proces donošenja odluka

Projektni tim je poslao komentare na Nacrt izveštaja o trenutnoj situaciji o pravnoj sigurnosti zakupa za korisnike stanova socijalnog stanovanja, koji je pripremio spoljni stručnjak, i zatražio korekcije do kraja januara 2014. godine.⁵⁷

---

⁵⁵ Videti Aneks VII, prilog 7.1 radi izveštaja

⁵⁶ Izbori u Gradu zakazani su za 16. mart 2014.

⁵⁷ Videti Aneks VII, prilog 7.2 radi izveštaja

Prvi rezultati pokazuju da važeće zakonodavstvo ne obavezuje vlasti da obezbede alternativno stambeno rešenje u slučaju izbacivanja sudskim putem iz stana socijalnog stanovanja ili stana u društvenom vlasništvu. Zakon o socijalnom stanovanju iz 2009. godine ne definiše glavne elemente prava na adekvatno stanovanje i zbog toga je jedino rešenje da se direktno primene odredbe međunarodnog zakona o ljudskim pravima.

Drugo, poteškoće u pravnoj zaštiti zakupa potiču od toga što i sudovi imaju problem da odrede da li ugovor o zakupu koji su potpisali Grad Beograd i korisnik socijalnog stanovanja jeste administrativni akt kojim se odlučuje o pravu osobe(a) da koriste socijalno stanovanje ili akt koji potpada pod Zakon o obligacionim odnosima (ugovor između dve strane: Grad Beograd i korisnik socijalnog stanovanja).

Pre finaliziranja Pravilnika i formata Ugovora o zakupu, Projektni tim će uputiti preporuke Koordinacionom telu kako da reši situaciju i obezbedi da korisnici Projekta imaju potpunu pravnu sigurnost zakupa zajedno sa svim ostalim elementima prava na adekvatno stanovanje.

5.4 Razviti plan i program i sprovesti sa korisnicima informativne radionice o održavanju zgrada, bezbednosti, komunalnoj higijeni i zaštiti životne sredine

Radionice na temu zaštite životne sredine održane su u svim naseljima i na njima se okupilo 80 odraslih osoba (42 žene) iz 69 porodica na šest teoretskih sesija i 98 dece (53 devojčice) iz 73 porodice na sedam kreativnih radionica.⁵⁸ Ova aktivnost je trebalo da podigne svest o značaju zaštite životne sredine, osnaži korisnike da preduzmu mere kako bi doprineli očuvanju životne sredine i doprinese zdravom i bezbednom životu korisnika. Međutim, pristup DRC-a nije u potpunosti urodio plodom i nije bilo mnogo odraslih učesnika zainteresovanih za tu temu.⁵⁹ Novi ciklus radionica je zakazan za januar a potom pomeren za februar zbog kašnjenja sa kupovinom seoskih kuća što je izazvalo tenzije i nezadovoljstvo korisnika.

6. rezultat: Plan raseljavanja razvijen i sproveden

Aktivnosti

6.1 Izrada rasporeda preseljenja i plana pomoći

Raspored za premeštaj sa kratkim pregledom detalja fizičkog preseljenja korisničkih porodica biće izrađen u skladu sa stvarnim datumom realizacije kupovne transakcije, završetkom prenosa vlasništva i lokacija seoskih kuća, za svaki zaseban slučaj.

Ovaj raspored će obuhvatiti datum i čas preseljenja, logistiku transporta korisnika uključujući i njihove stvari, put do i pristizanje na finalnu destinaciju.

---

⁵⁸ Radi metodologije na radionicama pogledajte Aneks IV, prilog 4.6. (Metodologija informativne radionice o zaštiti životne sredine – I deo)

⁵⁹ Videti Aneks IV, prilog 4.7 radi Opšteg kratkog pregleda o informativnim radionicama: Zaštita životne sredine

UNOPS će zajednički formirati tim za preseljenje kako bi pomogao porodicama tokom procesa selidbe. Tim za preseljenje će blisko sarađivati sa relevantnim državnim institucijama i lokalnim vlastima i u meri u kojoj je to moguće, koristiće njihove raspoložive resurse.

Preseljenje porodica će biti praćeno realizacijom (od strane UNOPS-a) planiranih mera socijalnog uključivanja, kako je utvrđeno u izveštajima o socijalnom uključivanju i odobreno od strane Komisije za evaluaciju. Planiranje i realizacija mera će biti izvedena u bliskoj saradnji sa Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalne politike i nadležnim centrima za socijalni rad.

6.2 Organizovati logistiku za akciju preseljenja

U zahtevu za Dopunu ugovora Projekta predlaže se izdvajanje dodatnih sredstava za preseljenje svih korisnika.

7. rezultat: Unapređenje socijalne i/ili ekonomske infrastrukture u primajućim zajednicama kako bi se izašlo u susret potrebama primajuće zajednice i integraciji raseljenih muškaraca, žena i porodica

Aktivnosti

7.1 Izvršiti procenu potreba u pogledu infrastrukturnih uslova u zajednici i pripremiti tehničku dokumentaciju za odabrane projekte

Prema Akcionom planu „Grad Beograd će uspostaviti *tim lokalne zajednice* sastavljen od predstavnika nadležnih gradskih sekretarijata koji će se sastajati sa različitim grupama u okviru predloženih lokalnih zajednica i razmotriti stavove lokalne zajednice o preseljenju porodica i zajedničkom životu sa njima.“ Iako je to pominjano na svakom sastanku sa Sekretarijatom, opštinskim organima i drugim zvaničnicima Grada Beograda, konsultacije sa zajednicama domaćinima u Orlovskom naselju i Jabučkom Ritu još uvek nisu održane. Predsednici opština Palilula i Zvezdara nisu odgovorili na nekoliko zahteva da počnu da sarađuju po tom pitanju.

Tokom sastanka održanog 23. decembra 2013. godine sa novom zamenicom Sekretara za socijalnu zaštitu, DEU i Projektni tim su ponovo predstavili problem u vezi sa konsultativnim procesom i nedovoljnim angažovanjem Sekretarijata za socijalnu zaštitu i zvaničnika iz opština Zvezdara i Palilula. Zamenica Sekretara je pristala da razgovara sa timovima iz opština kako bi se organizovale konsultacije sa zajednicama domaćinima kao jedan od prioriteta u januaru 2014. godine.

Većina predloženih unapređenja je blisko povezana sa značajnim infrastrukturnim aktivnostima koje prevazilaze finansijski kapacitet Projekta.

7.2 Realizacija utvrđenih prioritetnih infrastrukturnih zahteva

Projekti tek treba da se identifikuju u konsultacijama sa zajednicama domaćinima.

3 Pretpostavke i rizici

3.1 Pretpostavke

Stavka	Pretpostavka	Problematika u vezi sa procenom i upravljanjem
1	Inkluzija Roma ostaje prioritet za novu Vladu	Nastavak pokušaja Vlade Srbije da reši pitanje inkluzije Roma preduslov je za uspešnu realizaciju Projekta. Došlo je do promena u nekim ministarstvima Vlade u leto 2013. godine ali su politike u vezi sa inkluzijom Roma ostale na snazi. U junu 2013. godine Srbija je osnovala Savet za unapređenje položaja Roma sa mandatom od četiri godine koji obuhvata pripremu predloga za unapređenje položaja Roma, u skladu sa usvojenim politikama Vlade. U junu je takođe usvojen i Akcioni plan za implementaciju Strategije za unapređenje položaja Roma u Srbiji. Očekuje se da će nova Vlada, koja bi trebalo da bude izabrana u martu 2014. godine nastaviti tamo gde je prethodna stala.
2	Nevladin sektor ima konstruktivan pristup u saradnji sa Projektom	Od najranijih dana Projektni tim je ostvario dobru saradnju sa Platformom za ostvarivanje prava na adekvatno stanovanje kao i sa drugim nevladinim organizacijama (NVO) koje rade u oblasti podrške ugroženom stanovništvu (Praxis, Centar za prava manjina, Evropski centar za prava Roma, Regionalni centar za manjine, Dečiji centar „Mali princ“ i Amnesty International). Nevladine organizacije su redovno pozivane da prisustvuju konsultativnom procesu i učestvuju u aktivnostima, naročito onim koje su organizovane u mobilnim naseljima. NVO Praxis je takođe angažovana da pripremi izveštaj o aktuelnim praksama u vezi sa pravnom sigurnošću zakupa za korisnike socijalnih stanova.

3.2 Rizici

Projektni tim prati potencijalne rizike i u konsultaciji sa zainteresovanim stranama i Koordinacionim telom, preduzima odgovarajuće mere. Procena rizika se radi kvartalno i formalno ažurira u svakom Periodičnom izveštaju. Međutim, mnoge neophodne mere za ublažavanje rizika nisu baš uvek pod kontrolom UNOPS-a.

	Rizik	Verovatnoća	Efekat	Problematika u vezi sa procenom i upravljanjem
1	Politička kriza /promena Vlade u toku trajanja projekta	Visoka	Visok	Nakon turbulentnih meseci i dva meseca bez gradonačelnika /gradskog veća u Beogradu, Vlada Srbije je postavila Privremeno gradsko veće 19. novembra 2013. godine. Početkom 2014. izbori za gradsku skupštinu i gradonačelnika zakazani su za sredinu marta. Nakon toga je objavljeno da će i parlamentarni izbori biti zakazani na isti dan. Novo

				rukovodstvo je postavljeno u Sekretarijatu za socijalnu zaštitu, Direkciji za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland), Sekretarijatu za poslove legalizacije objekata, Sekretarijatu za komunalne i stambene poslove, Sekretarijatu za urbanizam i građevinske poslove, Sekretarijatu za imovinsko-pravne poslove, građevinsku i urbanističku inspekciju u decembru 2013. godine. Odmah nakon imenovanja, Projektni tim je uspostavio kontakt sa novim vlastima. Međutim, očigledno da postoji malo razumevanja ili političke volje da bi se u potpunosti posvetilo realizaciji Projekta.
2	Nepostojanje urbanističke dokumentacije neophodne pre nego što se krene sa izgradnjom	Visoka	Visok	Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland) ne priznaje svoju odgovornost u Projektu tvrdeći da ne zna koji su njeni zadaci. Potpisivanje protokola između Beoland-a i Sekretarijata za socijalnu zaštitu inicirano je krajem leta 2013. ali do sada nije ostvaren nikakav napredak zbog sveukupne nesigurne političke situacije.
3	Spremnost opština da dodele zemljište za izgradnju	Visoka	Visok	Do sada je ostvarena vrlo loša saradnja sa opštinama povodom dodele zemljišta za izgradnju. Iako je Projektni tim predstavio obrazloženje Projekta i aktivnosti čelnicima iz nekoliko opština (Mladenovac, Obrenovac, Zvezdara i Palilula), niko se nije obavezao da će obezbediti lokacije. Slično tome, gradska uprava se nije posvetila pronalaženju novih lokacija za izgradnju stanova za Rome. S druge strane, nedavno je Grad obezbedio šest lokacija za stanove za IRL i izbeglice. U decembru 2013. godine Sekretarijat je uputio pismo 11 opština u kojem se pita za lokacije u svrhu Projekta. Četiri opštine su već poslale negativan odgovor. Prvi februar ostaje rok za obezbeđivanje lokacija, sa lokacijskim dozvolama, kako bi se stanovi mogli izgraditi u toku trajanja Projekta.

4	Nepostojanje finansijskih sredstava za obezbeđenje komunalija na lokacijama	Visoka	Visok	Sekretarijat za socijalnu zaštitu još uvek nije siguran da li postoji budžetska linija koja bi mogla da se koristi za sufinansiranje Projektnih aktivnosti. Postoji privremeni budžet za Privremeno gradsko veće za prva tri meseca 2014. godine. U toku su pregovori sa Gradom da se uradi finansijski plan. DEU i Vlada su intenzivno uključeni.
5	Nisu obezbeđena sredstva za poreze i naknade za prenos vlasništva nad seoskim kućama	Visoka	Visok	Projektni tim zajedno sa DEU istražuje zakonske opcije za rešavanje pitanja poreza i naknada za krajnje korisnike komponente seoskih kuća. Ovo pitanje će biti obuhvaćeno Dopunom ugovora Projekta koja će biti predata donatoru u februaru 2014.
6	Korisnici privatnih kuća nemaju dovoljno sredstava da pokriju naknade i učešće za komunalne priključke	Visoka	Visok	Projektni tim zajedno sa DEU istražuje zakonske opcije za rešavanje pitanja naknada i učešća za priključivanje radi dobijanja komunalnih usluga za korisnike privatnih kuća. Ovo pitanje će biti obuhvaćeno Dopunom ugovora Projekta koja će biti predata donatoru u februaru 2014.
7	Neprijateljsko raspoloženje zajednica domaćina	Visoka	Visok	Prema Akcionom planu, Grad vodi konsultacije sa zajednicama domaćinima, dok bi Projekat trebalo da radi na definisanju potreba zajednice. Nije bilo zvaničnih konsultacija sa zajednicama domaćinima zbog neefikasnog pristupa Sekretarijata za socijalnu zaštitu. Nedavno je Sekretarijat izjavio da će organizovati konsultacije do 15. februara 2014. godine. Projektni tim je pripremio akcioni plan sa merama za pristupanje zajednicama domaćinima. Tim je takođe razgovarao o mogućem uključanju Poverenikce za zaštitu ravnopravnosti koja bi trebalo da prisustvuje prezentacijama u zajednicama domaćinima.
8	Neadekvatna fizička bezbednost	Srednja	Srednji	U Kriterijumima za evaluaciju lokacija navodi se bezbednost kao jedan od početnih principa. Sve izabrane/odobrene lokacije moraće da se drže ovih Kriterijuma.

9	Nemogućnost korisničkih porodica da plate troškove komunalija	Visoka	Srednji	Kriterijumi za evaluaciju lokacija vode računa o mogućnosti korisničkih porodica da plaćaju troškove komunalnih usluga. Kriterijumi sadrže jedan odeljak o pristupačnosti i dostupnosti usluga, troškovima i finansijskoj održivosti. Pored toga, početkom 2014. se pripremaju dve studije: Izveštaj o modelima socijalnog stanovanja i Izveštaj o aktuelnim praksama u vezi sa pravnom sigurnošću zakupa za korisnike stanova socijalnog stanovanja. Ovi izveštaji će ukazati na mogućnost subvencija za različite kategorije socijalno ugroženih porodica.
10	Visoki troškovi upravljanja i održavanja zbog udaljenosti i raštrkanosti naselja	Srednja	Srednji	Ovaj rizik je sveden na minimum odredbama u Kriterijumima za evaluaciju lokacija.
11	Republičke/lokalne vlasti kasne ili ne uspevaju da realizuju one aspekte Projekta za koje su odgovorne	Visoka	Visok	Iako je Projektni tim uspostavio dobre odnose sa organima Grada Beograda, poslednjih meseci oni su sve manje posvećeni i uključeni u rad, što je dovelo do velikih kašnjenja u realizaciji. Linije komunikacije između uključenih gradskih institucija nisu jasne, dok nedostatak finansijskih sredstava i nepoštovanje Grada za obaveze preuzete u okviru Akcionog plana takođe ozbiljno odlažu izvršenje aktivnosti.
12	Povećana aktivnost partnera dovodi do preklapanja i pometnje među korisnicima i opštinskim upravljačkim strukturama	Srednja	Nizak	Članovi Projekta nastavljaju da koordiniraju sve relevantne zainteresovane strane u vezi sa pronalaženjem adekvatnih rešenja socijalnog stanovanja za Rome. Takođe je bilo kašnjenja u realizaciji komponente seoskog stanovanja. Do sada nije bilo uspeha u kupovini nekretnina zbog internih razloga OEBS-a. To je izazvalo konfuziju i nezadovoljstvo korisnika (i onih koji su odabrali seoske kuće a i drugih koji gube strpljenje dok čekaju na izgradnju socijalnih stanova). Pored toga, došlo je i do pogrešnog tumačenja uloga i dužnosti različitih partnera: npr. DRC ima ugovor i sa

				OEBS-om i sa Projektom što zbunjuje korisnike i potrebno je više vremena da se objasni šta se zbiva.
13	Zbog velike rezigniranosti i nedostaka kapaciteta, predstavnici Roma, naročito žene, ne žele da učestvuju	Niska	Nizak	Postoje kontakt osobe u novoformiranim naseljima koje predstavljaju prvu liniju dodira između Projektnog tima i romskih korisnika. Međutim, Projekat je nezvanično saznao da se privremeno zapošljavanje kontakt osoba može dovesti u pitanje, nakon odluke Vlade da ograniči broj takvih ugovora. Članovi Projektnog tima redovno posećuju naselja dok saradnja sa romskim zdravstvenim medijatorima i opštinskim koordinatorima za Romska pitanja olakšava komunikaciju, naročito sa ženama. Organizacije iz zajednice i NVO koje rade sa Romkinjama takođe se konsultuju po potrebi.
14	Izgradnja nije završena do kraja Projekta	Visoka	Visok	Ovaj rizik je povezan sa dostupnim lokacijama. Ukoliko se lokacije, sa lokacijskim dozvolama, ne obezbede do 1. februara 2014. male su šanse da će se izgradnja završiti do kraja trajanja Projekta.
15	Vremenski uslovi usporavaju proces izgradnje	Srednja	Srednji	Planovi izgradnje će biti urađeni tako da predvide sve grube (spoljne) građevinske radove tokom proleća, leta i jeseni. Međutim, očekuje se kašnjenje kad dođe zima 2014-2015.

4 Partnerstva

Partnerstva su ključni preduslov za uspešnu realizaciju ovog Projekta, kombinovanjem horizontalne i vertikalne stručnosti i kompetencija u lokalnoj samoupravi, upravljanju projektima, građevinarstvu i ljudskim pravima, uz aktivno učešće korisničkih romskih zajednica. To prožima sva strateška dokumenta i metodologije koje su izrađene u okviru Projekta.

Redovni sastanci sa ključnim partnerima na projektu – Gradom Beogradom i njegovim institucijama,⁶⁰ Kancelarijom visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR), OEBS-om, Danskim savetom za izbeglice (DRC) i Housing centrom – omogućilo je otvorenu i transparentnu diskusiju u cilju utvrđivanja rizika, problema i održivosti Projektnih aktivnosti, ali isto tako i podele uloga.

Partnerstva su izgrađena kroz direktnu komunikaciju i saradnju sa ostalim ključnim zainteresovanim stranama:

- a. Ministarstvo građevinarstva i urbanizma
- b. Ministarstvo zdravlja
- c. Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja
- d. Kancelarija za ljudska i manjinska prava
- e. Komesarijat za izbeglice i migracije
- f. Nacionalni savet romske nacionalne manjine
- g. Savet za unapređenje položaja Roma
- h. Platforma za ostvarivanje prava na adekvatno stanovanje.

Projektne aktivnosti se koordinišu sa drugim projektima:

- Modifikovana Inicijativa za održivo upravljanje otpadom za zdravije sutra (SWIFT), koja je usredsređena na zapošljavanje i ostvarivanje prihoda, čije bi aktivnosti trebalo da obuhvate korisničke romske porodice iz ovog Projekta
- OEBS-ova „Tehnička podrška za inkluziju Roma” namenjena ostvarivanju ciljeva Mere 5 opisa projekta državnog sektora za društveni razvoj za sprovođenje Nacionalne strategije za unapređenje položaja Roma u Republici Srbiji (Nacionalna strategija za Rome).
- Program Svetske banke o Pružanju unapređenih usluga na lokalnom nivou, vredan 46,4 miliona dolara, kojim se povećava kapacitet institucionalnih aktera i korisnika u cilju boljeg pristupa zdravstvenim, obrazovnim uslugama i uslugama socijalne zaštite u decentralizovanoj sredini, pri čemu se poboljšava efikasnost, pravičnost i kvalitet pružanja usluga na lokalnom nivou.

---

⁶⁰ Sekretarijat Grada Beograda za socijalnu zaštitu, Kancelarija gradskog arhitekta, Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland), Sekretarijat Grada Beograda za urbanizam i građevinske poslove, Urbanistički zavod Beograda, Sekretarijat Grada Beograda za imovinsko-pravne poslove, građevinsku i urbanističku inspekciju.

5 Poteškoće na koje se naišlo

Oktobra 2013, kao reakcija na kašnjenja i preostale prepreke, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije (SEIO) i Delegacija Evropske unije (DEU) svrstale su Projekat na „listu problematičnih projekata”, budući da bi kašnjenja u okviru istog mogla da ugroze postizanje rezultata.

Ključne poteškoće na koje se naišlo i koje su prouzrokovale kašnjenja u realizaciji Projekta su sledeće:

Akcionni plan za preseljenje: Akcionim planom utvrđeno je pet lokacija kapaciteta od maksimalno 121 jedinica za izgradnju socijalnih stambenih jedinica. Međutim, nakon procene lokacija, bilo je jasno da samo dve lokacije, kapaciteta od 27 stanova, ispunjavaju kriterijume. Osim toga, došlo je do promena zakona o standardima i normama za izgradnju i održavanje socijalnih stambenih objekata, koje su uticale na veličinu stanova (u zavisnosti od broja članova domaćinstva) i isključivale mogućnost korišćenja montažnih drvenih višespratnih objekata, kako je predviđeno Akcionim planom. Usled toga, troškovi izgradnje zidanih višespratnica biće veći od onih koji su planirani Projektnom dokumentacijom.

Takođe, Grad i dalje pokazuje nedostatak kapaciteta za sprovođenje Akcionog plana, ne pokazuje bilo kakvu odgovornost⁶¹, postoje nejasnoće kada su u pitanju nadležnosti nad zadacima utvrđenim Akcionim planom, dok je koordinacija među gradskim institucijama prilično slaba.

Potrebne su izmene u oblasti planiranja i sprovođenja kako bi Akcionni plan mogao da doprinese daljem razvoju i unapređenju političkog i institucionalnog okvira za poboljšanje statusa socijalne inkluzije i smanjenja siromaštva u Republici Srbiji kao obavezne komponente u okviru faze pristupanja EU.

Nemogućnost utvrđivanja novih lokacija za socijalno stanovanje: na osnovu Akcionog plana, utvrđivanje novih lokacija predstavlja jednu od obaveza Grada. Na svakom sastanku sa Sekretarijatom i Beolandom, koji se održavao na nedeljnom nivou, pokretalo se pitanje utvrđivanja dodatnih lokacija. Projektni tim je 26. avgusta poslao zvanične dopise Gradu Beogradu i Beolandu kojima je zahtevao dodatne lokacije. Nije bilo odgovora sve do kraja septembra. Međutim, predložene lokacije nisu imale rešena pitanja urbanističkog statusa i vlasništva.

Ovako spora dinamika i neefikasno funkcionisanje primećeno je u direktnom kontaktu sa gradskim opštinama, kada je Projektni tim pokušavao samostalno da utvrdi parcele za izgradnju socijalnih stambenih objekata.

Takav pristup se već negativno odrazio na realizaciju Projekta. Ukoliko Grad Beograd ne dodeli lokacije, sa lokacijskim dozvolama, do 1. februara 2014. godine, nije za očekivati da će u okviru Projekta moći da se na vreme dovrši izgradnja i ispune potrebe korisnika u pogledu socijalnog stanovanja.

Imajući u vidu izuzetno kratak vremenski rok do isteka Projekta, od ključnog je značaja da sve novopredložene lokacije imaju rešeno pitanje vlasništva, urbanističke parametre i

---

⁶¹ Grad je trebalo da pripremi prvi šestomesečni izveštaj o napretku sprovođenja Akcionog plana u avgustu 2013. Još uvek nema nijednog izveštaja.

urbanističku dokumentaciju u takvom stanju koje omogućava direktno izdavanje lokacijskih dozvola. Čak i ukoliko se ostvari posebna podrška i opredeljenost nadležnih gradskih institucija, nije moguće izgraditi nove lokacije do faze dobijanja upotrebne dozvole do isteka Projekta.

Političko pitanje/promena vlasti u Gradu Beogradu: Bilo je potrebno skoro dva meseca za imenovanje Privremenog gradskog veća, nakon razrešenja Dragana Đilasa sa položaja gradonačelnika Beograda 24. septembra 2013. Decembra 2013, došlo je do smene rukovodstva u nekoliko gradskih sekretarijata, od kojih su svi relevantni za sprovođenje Projekta: Socijalna zaštita, Poslovi legalizacije, Komunalna i stambena pitanja, Urbanizam i građevinski poslovi, Imovinsko-pravna pitanja, kao i Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland) i Građevinska i urbanistička inspekcija. Izbori za Skupštinu grada Beograda najavljeni su početkom 2014. godine, za 16. mart.

Koordinacija gradskih institucija: institucije Grada Beograda koje se bave urbanističkim i građevinskim pitanjima, komunalnim preduzećima i javnim preduzećima do sada nisu bile u dovoljnoj meri uključene i jedna od posledica toga je sporo i komplikovano izdavanje lokacijskih dozvola, tehničkih uslova, odobrenja i građevinskih dozvola. Osim toga, Akcionim planom je imenovan Sekretarijat za socijalnu zaštitu za instituciju nadležnu za utvrđivanje, odobravanje i dodeljivanje novih lokacija za socijalno stanovanje, dok bi zapravo Beoland trebalo da bude nadležan za ovaj proces. Protokol kojim bi trebalo da se reši nadležnost Beolanda u okviru Projekta, kao i budžet za 2014. još uvek nisu potpisani, zbog kadrovskih promena u Sekretarijatu za socijalnu zaštitu; redovni sastanci sa Gradskim arhitektom nisu bili mogući, kao ni oni sa predstavnicima opština, iako su zahtevani u više navrata. Osim toga, Projekat nije dobijao redovne informacije o komunikaciji, rezultatima konsultacija sa Evropskom investicionim bankom (EIB) u pogledu lokacija Jabučki Rit i Orlovsko naselje, uprkos tome što su izveštaji u više navrata traženi zvaničnim putem od EIB-a. Projektni tim je pokretao ovo pitanje na svakom radnom sastanku sa Sekretarijatom, koji su se održavali najmanje jedanput u dve nedelje.

Protivljenje lokalnih zajednica dolasku novih komšija - Roma: Grad Beograd je oklevao da se pozabavi protivljenjem lokalne zajednice u vezi sa dolaskom novih komšija - Roma. Bilo je određenih nezvaničnih kontakata sa članovima lokalne zajednice prilikom procesa evaluacije lokacije u Orlovskom naselju, i tom prilikom su predstavljene neke ideje za preporučena unapređenja infrastrukture. Projektni tim je pripremio kraći pregled predloženih koraka za Konsultativni proces sa zajednicama domaćina koji obuhvataju saradnju sa Poverenicom za zaštitu jednakosti, i nastavak sastanaka sa Sekretarijatom Grada Beograda za socijalnu zaštitu, opštinskim vlastima i lokalnim zajednicama, kako bi se istaklo da se diskriminatorni stav i ponašanje neće tolerisati.

Seosko stanovanje: prisutno je značajno kašnjenje u sprovođenju aktivnosti vezanih za seosko stanovanje, što se odražava i na druge aktivnosti. Konačni spisak korisnika koji će biti preseljeni na određene lokacije nije mogao da bude definisan zbog činjenice da je došlo kašnjenja u okviru sprovođenja OEBS-ove komponente

seoskog stanovanja. Iako je trebalo da prve kuće budu kupljene oktobra 2013. godine, rok za podnošenje i konačno kompletiranje dokumentacije za seosko stanovanje produžen je do 31. januara 2014. godine, Misija OEBS-a u Srbiji obavestila je zainteresovane strane da 30 kuća neće biti kupljeno u okviru projekta koji realizuje OEBS iz tehničkih razloga, kao i da će UNOPS biti zadužen za kupovinu. Trenutno nije poznato kada će OEBS završiti svoje procene, što utiče na početak aktivnosti UNOPS-a.

6 Multidisciplinarna (tematska) područja

6.1 Rod

Ulažu se kontinuirani naponi kako bi se osiguralo učešće žena u Projektnim aktivnostima, koje je prilično visoko – skoro 50% u proseku. Npr. od 163 ljudi koji su prisustvovali prezentaciji Projekta, bilo je 62 žena; 42,4% onih koji su posetili predložene lokacije za socijalno stanovanje bile su žene, dok je od 74 osoba prisutnih u fokus grupama, za razmatranje predloga vezanih za lokacije za socijalno stanovanje, bilo 42 žene (54%).

Osim toga, ženska tačka gledišta uzeta je u obzir prilikom razmatranja blizine škola, prodavnica i ostalih usluga koje se vezuju za svakodnevni život žena i dece. Posebna pažnja je posvećena bezbednosti svake lokacije, posebno iz ženske perspektive – tj. javna rasveta, blizina policije, pristup skloništim za žrtve porodičnog nasilja, savetodavne usluge i slično.

Dve žene su angažovane kao kontakt osobe u novoformiranim naseljima i četiri muškarca.

Od 154 porodica koje trenutno borave u naseljima i van njih, 324 radno-sposobne osobe su intervjuisane tokom Društveno-ekonomskog istraživanja. Od tog broja, 159 su žene, a 165 muškarci.

6.2 Životna sredina

Poštovanjem postojećeg srpskog zakonodavstva⁶² i UNOPS-ove Politike održive infrastrukture, Projekat punu pažnju posvećuje zaštiti životne sredine, sprečavanju zagađivanja, održivog korišćenja resursa, razumevanju za lokalni kontekst, smanjenju rizika po životnu sredinu i rizika od katastrofa.

Tokom utvrđivanja lokacija za izgradnju, obavlja se procena kako bi se utvrdili mogući izvori zagađenja, blizina gustog saobraćaja, itd. Mere zaštite životne sredine se ugrađuju, definišu i propisuju u planskoj dokumentaciji za određenu lokaciju i tokom čitavog procesa dodatne razrade projekta. Da spomenemo samo neke:

1. Uslovi i ograničenja u vezi sa svojstvima zemljišta moraju se definisati putem dodatnih hidro-geoloških i geo-tehničkih ispitivanja na samoj lokaciji, čime se

---

⁶²Da navedeno samo neke: Zakon o zaštiti životne sredine (Sl. Gl. RS 135/04 i 36/09), Zakon o energetici (Sl. Gl. RS 84/04, 57/11 i 80/11) Pravilnik o energetske efikasnosti zgrada (Sl. Gl. RS 61/11) Pravilnik o uslovima i načinu izdavanja sertifikata o energetske efikasnosti zgrada (Sl. Gl. RS 61/11) Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (Sl. Gl. RS 135/04, 36/09 i 88/10) Zakon o zaštiti prirode (Sl. Gl. RS 36/09, 88/10 i 91/10)

- obezbeđuje da kuća bude adekvatno projektovana, kao i njena stabilnost i bezbednost
2. Svaka konstrukcija mora se proračunati i izgraditi tako da bude otporna na zemljotrese, u skladu sa lokalnom seizmičkom zonom
  3. Obezbeđivanje dovoljnog broja parking mesta – 0,7 po stanu u skladu sa Zakonom, čime se obezbeđuje zaštita okolnih zelenih površina
  4. Povezivanje kuća na svu raspoloživu komunalnu infrastrukturu, ili definisanje nezavisnih, lokalnih rešenja; organizovanje sistema centralnog grejanja gde god je to moguće, primenom saveta u pogledu održivih i obnovljivih izvora energije;
  5. Dovoljna količina svetlosti i sunca u svim životnim prostorima, veći stanovi bi trebalo da budu dvostruko orijentisani kako bi omogućili nesmetanu cirkulaciju vazduha
  6. Odabir materijala koji su lokalnog porekla, prirodni, ekološki i laki za održavanje
  7. Pokrivanje najmanje 30% slobodne okolne površine zelenilom
  8. Zasebno prikupljanje i tretman otpadnih materijala – dovoljno prostora i dovoljan broj kontejnera za odlaganje smeća i sekundarnih sirovina.

Osim toga, korisnici su pohađali prvi ciklus informativnih radionica o zaštiti životne sredine, dok je drugi ciklus zakazan za mart 2014.

6.3 Institucionalni i upravljački kapacitet

Grad Beograd (Sekretarijat za socijalnu zaštitu) je do sada pokazao nedostatak institucionalnog kapaciteta i liderstva u sprovođenju Akcionog plana, što je zajedno sa političkim promenama u Gradu značajno uticalo na ukupno postizanje rezultata. Pre svega, ne postoje jasne linije komunikacije između nadležnih gradskih institucija a ima nejasnoća kada je u pitanju finansiranje i nepoštovanje obaveza preuzetih po osnovu Akcionog plana.

Po formiranju nove vlade, nakon izbora u martu 2014. god. biće organizovana jedna obuka o Pristupu zasnovanom na poštovanju ljudskih prava, i obuhvatiće predavanja o pravu na adekvatno stanovanje, prinudno iseljenje, pravnoj sigurnosti zakupa, i slično.

Dva izveštaja koja se trenutno pripremaju u okviru Projekta – Pregled postojećih modela socijalnog stanovanja i Trenutna situacija u vezi sa pravnom sigurnošću zakupa za korisnike stambenog programa u okviru programa socijalnog stanovanja – takođe će se pozitivno odraziti na ukupan institucionalni i upravljački kapacitet Grada Beograda u bavljenju pitanjima socijalnog stanovanja, posebno zato što će isti činiti osnovu za izradu Pravilnika o socijalnom stanovanju.

6.4 Dobro upravljanje

Učešće predstavlja jedan od ključnih principa dobrog upravljanja kojeg se pridržavamo u sprovođenju Projekta. Celokupan Projekat je osmišljen tako da osigura učešće najugroženijih zajednica – korisničkih romskih porodica, muškaraca i žena – u svakoj fazi aktivnosti, čime se doprinosi njihovom osećaju moći i vlasništva nad rezultatima Projekta.

Korisnici su preuzeli dinamičnu ulogu u izradi projektnog zadatka zgrada i smeštajnih jedinica, i imaju važnu ulogu u izradi pravila za raspodelu smeštajnih jedinica porodicama i definisanju pravila kohabitacije u višeporodičnim stambenim objektima. Trenutno se ispituju mogućnosti da korisnici učestvuju u građevinskim radovima pod nadzorom.

Svakako, ostali principi dobrog upravljanja tek treba da budu usvojeni, prvenstveno od strane Grada Beograda, kako bi se unapredila ukupna realizacija Projekta. Na primer, u pogledu transparentnosti i odgovornosti, Grad nije pripremio nijedan izveštaj o sprovođenju Akcionog plana, koji je trebalo prezentovati Koordinacionom telu u avgustu 2013. Bilo je naznaka diskriminatornih radnji, ili propusta da se suprotstavi pokušajima diskriminatornih radnji – npr. neraspoloživost lokacija za izgradnju socijalnih stambenih jedinica za romske porodice, a istovremeno nuđenje rešenja za slične stambene projekte za izbeglice i interno raseljena lica.

U pogledu delotvornosti i efikasnosti, Akcionim planom su određeni Gradski sekretarijat za socijalnu zaštitu i Beoland kao vodeće organizacione jedinice za dalju izradu i sprovođenje Plana, uključujući praćenje i izveštavanje o napretku. Međutim, nedostatak koordinacije je očigledan, kao i neuspeh uključivanja nadležnih institucija od početka sprovođenja (Kancelarije gradskog arhitekta, Direkcije za građevinskog zemljište i izgradnju Beograda, Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove i Sekretarijata za imovinsko-pravne poslove, građevinske i urbanističke inspekcije, kao i Urbanističkog zavoda Beograda).

7 Vidljivost

Projekat je uvek smatran za visokorizičan i mogućnosti vidljivosti su brižljivo planirane sa svim partnerima kako bi se izbegli svi mogući kontra-efekti.

Veliki publicitet je dat potpisivanju protokola o saradnji između Delegacije Evropske unije (DEU), Grada Beograda i Kancelarije Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS), 8. aprila 2013. Svi dnevni listovi (Politika, Blic, Danas, Novosti, Kurir) objavile su vest, pravilno prenoseći da su obezbeđena finansijska sredstva iz EU u iznosu od 3,6 miliona evra. Bilo je i izveštaja u nacionalnoj novinskoj agenciji Tanjug, državnim i lokalnim radio i televizijskim stanicama (uključujući Radio-televiziju Srbije, B92, Studio B, OK Radio).⁶³

Dodatna vidljivost je ostvarena:

1. Prilikom posete Evropskog komesara za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju, Laslo Andora (László Andor) korisnicima koji žive u naselju Makiš 1
2. Tokom UNOPS-ove radionice o Upravljanju projektima, kojoj su prisustvovali zvaničnici Vlade i opština, kao i predstavnici civilnog društva i medija, kada je objavljeno i prikazano sedam panela sa fotografijama o Projektu/Projektim aktivnostima, pri čemu je na svima istaknuta EU podrška

---

⁶³ Videti Aneks VIII, prilog 8.2 sa linkovima na medijske izveštaje.

3. Na brojnim konferencijama kojima su prisustvovali predstavnici Projekta koji su održali prezentacije o Projektu i Projektnim aktivnostima.⁶⁴

Međutim, vidljivost mora biti ograničena dok se ne postignu rezultati, tj. dok ne počne izgradnja socijalnih stambenih jedinica, dok se ne kupe kuće i dok se ne isporuči materijal za renoviranje.

8 Sprovođenje

U skladu sa Opisom aktivnosti, u maju 2013. godine potpisan je Sporazum o doprinosu sa Kancelarijom visokog komesara za ljudska prava (OHCHR), za savetodavne usluge i obuke. Dva ugovora za stručne usluge su takođe potpisana u maju 2013. godine, sa dve druge partnerske organizacije, koje su preliminarno odabrane u Opisu aktivnosti. Prvi, sa DRC-om, odnosi se na usluge za procese konsultacija i odlučivanja među zainteresovanim stranama i romskim porodicama. Drugi, sa Hausing centrom, obuhvata pružanje usluga za izradu planske i tehničke dokumentacije za izgradnju stambenih rešenja za romske porodice.

Tokom 12-mesečnog sprovođenja, Projekat je nailazio na izazove usled situacija koje su van kontrole UNOPS-a, što je dovelo do ozbiljnih kašnjenja u odnosu na plan rada, pri čemu slede ozbiljni izazovi za uspešno okončanje aktivnosti. Neki od razloga za kašnjenja⁶⁵ uključuju promene zakona, netačnosti u Akcionom planu, nedovoljno proaktivan pristup Grada Beograda prilikom obezbeđivanja lokacija za izgradnju socijalnih stanova, primere diskriminatornog ponašanja prema Romima, i izostanak kupovine seoskih domaćinstava od strane OEBS-a. Sve je to izvršilo veliki pritisak na dinamiku i budžet Projekta.

Oktobra 2013, kao odgovor na kašnjenja i preostale prepreke, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije (SEIO) i Delegacija Evropske unije (DEU) svrstali su projekat na „listu problematičnih projekata“, budući da bi kašnjenja u okviru istog mogla ugroziti postizanje rezultata.

8.1 Nabavka

Celokupnu finansijsku i administrativnu evidenciju vodi Projektna kancelarija, u skladu sa pravilima i postupcima UNOPS-a.

Sledeće velike javne nabavke su sprovedene tokom perioda izveštavanja:

- Kancelarijska i IT oprema, uključujući LAN i telefonsku mrežu
- Dva vozila za potrebe projekta, registracija i osiguranje
- Fotokopir aparat

---

⁶⁴Poput, na primer, „Unapređenje stanovanja Roma u Srbiji-od strategije do prakse“, u organizaciji Hausing centra, <http://www.housingcenter.org.rs/index.php/vesti-housing-centar/171-15112013-housing-centar-organizovao-konferenciju-o-stanovanju-roma>

⁶⁵ Detaljno opisano u Poglavlju V ovog izveštaja

- Izrada glavnog projekta za objekat za socijalno stanovanje u Orlovskom naselju kao i nabavka pratećih, zakonom propisanih, elaborata.
- Nabavka građevinskog materijala za kuće u privatnom vlasništvu i za seoska domaćinstva (u toku).

Potpisani su ugovori za dugoročne aranžmane, koje bi se zajednički koristili za sve projekte UNOPS-a za nabavku kancelarijskog pribora, usluga organizovanja putovanja i konferencija, kancelarijskog materijala i tonera.

8.2 Ljudski resursi

Projekat sprovodi sedmočlani tim na čijem čelu je Menadžer projekta, a uključuje i inženjerku, dve saradnice, asistentkinju, finansijsku/administrativnu asistentkinju i asistenta u administraciji/IT sektoru. Osoblje je regrutovano marta 2013. godine, a komisije za odabir kandidata sastojale su se od osoblja UNOPS-a⁶⁶ i predstavnika donatora, Delegacije Evropske unije i strogo su se pridržavali UNOPS-ovih smernica za regrutovanje.

Dvoje zaposlenih po ugovoru regrutovano je u avgustu 2013.: pravni savetnik po pozivu i inženjerka po pozivu. Ostalo osoblje podrške (grafički dizajner, pismeni/usmeni prevodioci, web dizajner i stručnjakinja za komunikacije/izveštavanje) angažovani su u skladu sa UNOPS-ovim procedurama, što doprinosi efikasnosti i delotvornosti korišćenja resursa.

8.3 Finansije

Od 9. februara 2013. do 31. januara 2014, ukupni rashodi Projekta iznose 509.596,88 evra, što predstavlja 14,16% ugovorenog budžeta (3,6 miliona evra), odnosno 30,91% prve primljene tranše (1,65 miliona evra).

Videti Aneks X, prilog 10.1 za ceo finansijski izveštaj i 10.2 za UNOPS-ov Periodični finansijski izveštaj.

8.4 Logistika/Putovanja

Projekat raspolaže sa dva vozila, koja su u funkciji od juna 2013. godine. Angažovan je jedan vozač. Putne naloge overava Menadžer projekta putem UNOPS-ovog procesa delegiranja ovlašćenja.

Za potrebe konferencija i lokalnog prevoza korisnika – angažovana je lokalna turistička agencija. Prevoz za tri posete lokacijama organizovan je uz pomoć *MIROSS Travel Company* (sa kojom je zaključen Ugovor o dugoročnoj saradnji).

---

⁶⁶SRPC menadžer projekta, menadžeri komponenata u Programu evropskog partnerstva sa opštinama

8.5 ICT

- Celokupno osoblje ima UNOPS-ove e-mail adrese i pristup Intranetu koji omogućava internu i eksternu komunikaciju
- Operativno osoblje ima Atlas korisničke profile, što im omogućava da obrađuju plaćanja, evidentiraju sredstva i izdaju ugovore. Atlas-ovo pravo autorizacije je dodeljeno Menadžeru projekta, koji je takođe ovlašćen za potpisivanje uplata putem e-banking sistema
- IT infrastruktura, e-mail nalozi i ATLAS ERP nalozi su aktivni i potpuno funkcionalni.

9 Praćenje i evaluacija

9.1 Praćenje

Redovne posete naseljima i koordinacija sa glavnim zainteresovanim stranama, uključujući Grad Beograd, Beoland, nadležna ministarstva i partnere koji rade na realizaciji, omogućilo je Projektnom timu da donese promišljene odluke o budućem toku Projektnih aktivnosti. Naučene lekcije i identifikovani rizici su dokumentovani kako bi obezbedili odgovornost zainteresovanih strana, u smislu postizanja ciljeva, ali i kako bi utvrdili rešenja za prevazilaženje istih.

Nedeljni i mesečni izveštaji koje priprema Projektni tim omogućavaju pažljivo praćenje i odgovarajuće planiranje svih aktivnosti.

Misija za praćenje koja je orijentisana na rezultate (ROM)

Misija za praćenje koja je orijentisana na rezultate (ROM) održana je od 14. do 18. oktobra 2013. a lice zaduženo za praćenje se srelo sa timom(ovima) za sprovođenje, partnerima na Projektu i zainteresovanim stranama, stručnjacima, zvaničnicima Vlade, i korisnicima.⁶⁷

ROM izveštaj je izrađen novembra 2013. i u njemu se preporučuje revizija pokazatelja za merenje uspešnosti Projekta, dodatno lobiranje nove uprave za dobijanje podrške za ostvarivanje ciljeva Projekta, posebno onih vezanih za dodatne lokacije za izgradnju socijalnih stanova i uz uključenost DEU, osmišljavanje strategije održivosti, uz višesektorski pristup, čime se obezbeđuje dovoljno skladišnog prostora u arhitektonskom projektu socijalnih stanova i povećava učešće partnera koji se bave sprovođenjem u planiranju Projekta. Sve ROM preporuke se uzimaju u obzir i primenjuju se u toku realizacije Projekta.

Gradu Beogradu, ROM je preporučio preduzimanje hitnih aktivnosti u cilju utvrđivanja, formalnog predlaganja i odobravanja novih lokacija za izgradnju socijalnih stanova, po osnovu Akcionog plana.

---

⁶⁷ Plan rada ROM misije nalazi se u Aneksu XI, prilog 11.1

9.2 Sednice Upravnog odbora

Održane su dve sednice Potkomiteta, 23. maja i 28. novembra 2013. godine⁶⁸ i jedna sednica Koordinacionog tela 25. jula 2013. god.⁶⁹

Nekonstruktivno ponašanje predstavnice Grada Beograda, koja je napustila sednicu 28. novembra, negativno se odrazilo na proces odlučivanja Potkomiteta, što je dovelo do dodatnih kašnjenja u aktivnostima.

9.3 Evaluacija

Evaluaciju ovog projekta će izvršiti DEU putem eksternih nezavisnih evaluatora. Projektni tim će saradivati sa evaluatorima i omogućiti svaki aspekt evaluacije na zahtev.

---

⁶⁸ Obe se nalaze na: <http://www.sagradimodom.org/tekst/biblioteka/28/>

⁶⁹ Dostupno na: <http://www.sagradimodom.org/tekst/biblioteka/56/>

Aneks I – Napredak po pokazateljima

Pokazatelj	Opšti status
NIVO UTICAJA (OPŠTI CILJ)	
Doprinos poboljšanju životnih uslova porodica izbeglih i interno raseljenih lica.	Pravo na adekvatno stanovanje predstavlja jedno od osnovnih ljudskih prava, koje je sadržano u brojnim međunarodnim sporazumima i domaćem zakonodavstvu. Stanovanje pruža sigurnost i zaštitu, osećaj privatnosti i omogućava prostor za porodične aktivnosti. Useljenjem u domove koji će biti obezbeđeni ovim Projektom, biće postignut prvi uslov za poboljšanje životnih uslova korisničke grupe.
NIVO ISHODA (SVRHA PROJEKTA)	
Obezbeđivanje adekvatne podrške za maksimalno 200 romskih porodica pogođenih raseljavanjem, uključujući, tamo gde je moguće, trajna stambena rešenja	Projektni tim je već identifikovao 170 potencijalnih korisnika koji su bili premešteni iz nehigijenskog naselja Belvil. Konsultacije o mogućim trajnim stambenim rešenjima sprovode se kako bi se osiguralo puno učešće muškaraca, žena, starijih, dece i osoba sa invaliditetom, kako bi se sagledale njihove potrebe, problemi i želje pre donošenja konačne odluke o mestu gde će socijalni stanovi biti izgrađeni i kako će izgledati. Dva izveštaja o modelima socijalnog stanovanja koja se trenutno sprovode u Srbiji i o aktuelnim praksama koje se vezuju za pravnu sigurnost zakupa za korisnike socijalnog stanovanja biće spremni do kraja februara 2014. i pomoći će prilikom pripreme Pravilnika o socijalnom stanovanju.
NIVO REZULTATA	
Planiranje preseljavanja ciljnih zajednica u trajna stambena rešenja, koja ispunjavaju standarde UN po pitanju ljudskih prava, konkretno Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) i Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)	Kako bi se osiguralo preseljenje koje je u skladu sa međunarodnim standardima o ljudskim pravima i zakonskim rešenjima Republike Srbije, jedan od prvih koraka u sprovođenju Projekta bio je da se pripremi Metodologija za konsultativni proces i Strategija komunikacija, a obe ističu učešće korisnika i poštovanje njihovih stavova u okviru procesa. Obe su pripremljene u saradnji sa Savetnicom za ljudska prava. Prezentacija Projekta svim partnerima, kao i romskim korisnicima i brojnim drugim zainteresovanim stranama omogućila je slobodan protok informacija između svih relevantnih faktora. U pet novoformiranih naselja, početkom juna 2013, Projekat je prezentovan pred 163 učesnika, iz 131 porodica, od kojih su 62 bile žene. Dobra komunikacija sa kontakt osobama koje

Pokazatelj	Opšti status
	<p>je imenovao Grad Beograd rezultovala je velikim odzivom na svim događajima koji uključuju korisničku zajednicu.</p> <p>Plan da se osnaže vlasti da obave konsultacije sa zajednicom stopiran je usled političkih promena u Gradu. Iako je obavljena procena potreba za obuku o pristupu zasnovanom na poštovanju ljudskih prava, biće pripremljena još jedna nakon izbora novih zvaničnika.</p> <p>U pogledu osnaživanja zajednica za učešće u konsultacijama, strukturalni pokazatelji su izrađeni o aspektima ljudskih prava (pravo na adekvatno stanovanje, anti-diskriminacija i jednakost, nasilje prema ženama) i uvršćeni su u Metodologiju za evaluaciju lokacija.</p>
<p>Utvrđene lokacije za izgradnju, uspostavljena komunikacija sa primajućim zajednicima, urađene su sve neophodne analize i donete konačne odluke o lokaciji</p>	<p>Nakon procene šest potencijalnih lokacija za preseljenje romskih porodica, muškaraca i žena, utvrđenih Akcionim planom, u skladu sa Metodologijom koja sadrži merljive pokazatelje, uključujući: pristup socijalnim uslugama, obrazovanju, zdravstvu i javnom prevozu, dostupnost potencijalnih poslodavaca, udaljenost od izvora zagađenja, bezbednost, samo dve lokacije se potencijalno mogu koristiti: Orlovsko naselje i Jabučki Rit, s tim što je ova druga samo uslovno adekvatna zbog udaljenosti i izolovanosti. Rezultati ove procene su predstavljeni Koordinacionom telu 25. jula 2013. godine dok su istovremeno organizovane prezentacije za romske korisnike i u okviru sastanaka sa grafičkom dokumentacijom koja je ukazivala na potencijale lokacija kao i prilikom organizovanih poseta „Idi i vidi“ Obrenovcu, Orlovskom naselju i Jabučkom Ritu. Ostale konsultacije sa korisnicima obuhvatale su razmenu informacija o modelu socijalnog stanovanja, fokus grupama za predložene lokacije i radionice na temu životne sredine.</p> <p>Izrađena je Baza podataka koja sadrži osnovne informacije o korisnicima, kao i socio-ekonomske profile porodica i koristiće se za analizu mogućnosti za finansijsku podršku korisničkim porodicama.</p>
<p>Izrađena planska i tehnička dokumentacija za izgradnju stambenih jedinica i rekonstrukciju privatnih i seoskih kuća</p>	<p>Tokom avgusta 2013. godine održane su konsultacije sa korisnicima u svim mobilnim naseljima, u skladu sa Strukturuom i rasporedom tematskih konsultacija sa korisnicima o modelu stanovanja i dokumentom sa idejnim arhitektonskim rešenjima, pripremljenim u skladu sa postojećim Standardima i normativima za planiranje, projektovanje, građenje i uslovima za korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje, principima energetske efikasnosti i UNOPS-ovom</p>

Pokazatelj	Opšti status
	<p>Politikom o održivoj infrastrukturi. Svi praktični komentari korisnika uvršteni su u preliminarni projektni zadatak.</p> <p>Lokacijska dozvola za Orlovsko naselje izdata je u oktobru 2013. godine. Rok za završetak glavnog projekta za 12 stanova socijalnog stanovanja produžen je do 15. januara 2014. zbog zahteva Elektromreža Srbije da se uključe dodatni uslovi. Još su se neki tehnički uslovi komunalnih preduzeća promenili u odnosu na one iz lokacijske dozvole, što je uticalo na razvoj glavnog projekta. Uprkos tome, Projekat je već predat Vodovodu i kanalizaciji i Sekretarijatu za saobraćaj. Nakon što se prikupe sva odobrenja, zatražiće se građevinska dozvola. Procenjuje se da bi zahtev za građevinsku dozvolu mogao da bude predat krajem februara 2014. godine.</p> <p>Parcela u Jabučkom Ritu konačno je formirana sredinom januara 2014. godine. Rok za žalbu je dve nedelje nakon čega se predaje zahtev za lokacijsku dozvolu i objavljuje tender za glavni projekat. Zbog nestalne saradnje Grada sa opštinom Palilula koja je tražila formiranje parcele, Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland) ne može da pribavi dokument i to odlaže predaju zahteva za lokacijsku dozvolu.</p> <p>Rekonstrukcija privatnih kuća: ne postoje privatne kuće u vlasništvu korisnika koje imaju adekvatnu prateću dokumentaciju pa se zato sve smatraju nelegalnim. Odredbe Zakona o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole koji je usvojen nakon početka Projekta, dozvoljavaju upis vlasništva bez legalizacije. Kuće koje su registrovane na osnovu ovog Zakona ne mogu biti porušene, ali se na njima ne mogu izvoditi obimniji radovi sem održavanja i hitnih intervencija čiji je cilj uklanjanje neposredne opasnosti po život i zdravlje, što obuhvata radove planirane na osnovu tehničke procene Projektnog tima. Delegaciji Evropske unije (DEU) upućen je predlog da trošak administrativnih postupaka i priključaka na infrastrukturu pripoji ukupnom iznosu za pomoć korisnicima. Konačna odluka će biti navedena u Dopuni ugovora Projekta, koja je trenutno u fazi izrade.</p> <p>Za seoske kuće će korisnici dobijati pomoć i neophodne instrukcije kako bi sami izvodili građevinske radove. Taj postupak će se nadgledati, a upotreba materijala će biti strogo kontrolisana.</p>
Izgradnja stambenih objekata za više porodica, pomoć OEBS-u u kupovini seoskih kuća i rekonstrukcija	Projekti za višespratne objekte su u skladu sa međunarodnim standardima nastanjivosti, pristupačnosti uslugama i priuštivosti. Izrada Projekta je u skladu sa aktuelnim zakonskim

Pokazatelj	Opšti status
privatnih i seoskih kuća sprovedena u skladu sa prihvaćenim standardima održive infrastrukture	<p>okvirom koji obuhvata energetska efikasnost, odlaganje otpada i zaštitu životne sredine. Standardi održive infrastrukture ugrađeni su u svaki korak izrade projekta - od faze urbanističkog plana, pa do projektovanja i izgradnje.</p> <p>Tender za građevinske radove u Orlovskom naselju biće objavljen istovremeno sa zahtevom za građevinsku dozvolu, krajem februara 2014. godine.</p> <p>U decembru je objavljen tender za nabavku građevinskog materijala za rekonstrukciju kuća u privatnom vlasništvu, ali, pošto se niko nije prijavio, rok je pomeren sa 22. januara na 12. februar 2014.</p>
Pravni okvir, vlasništvo, upravljanje, održavanje i bezbednosni modeli analizirani i dogovoreni među zainteresovanim stranama	<p>U pripremi su dva izveštaja: jedan o modelima socijalnog stanovanja koji se trenutno primenjuju u Srbiji a drugi o aktuelnim praksama u vezi sa pravnom sigurnošću zakupa za korisnike socijalnog stanovanja.</p> <p>Prvi će biti jedan od osnovnih dokumenata za dalju izradu Pravilnika o socijalnom stanovanju i biće predstavljen zainteresovanim stranama u Projektu sredinom februara 2014. godine. Preliminarni rezultati pokazuju da postoje propisi na osnovu kojih korisnici mogu da se kvalifikuju ili za socijalno stanovanje ili socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima.</p> <p>Inicijalni nalazi u okviru drugog izveštaja pokazuju da zakonodavstvo koje je na snazi ne obavezuje vlasti da obezbede alternativno rešenje za stanovanje u slučaju izbacivanja sudskim putem iz prethodnog stana socijalnog stanovanja ili stana u društvenom vlasništvu. Prema tome, jedino rešenje jeste da se direktno primenjuju odredbe međunarodnog zakona o ljudskim pravima.</p> <p>Pored toga, održan je prvi sastanak sa Pravnim koordinatorom za socijalno stanovanje Grada Beograda radi razgovora o elementima Pravilnika o socijalnom stanovanju.</p> <p>Šest radionica na temu životne sredine održano je u svim mobilnim naseljima za 80 odraslih osoba iz 69 porodica (42 žene) dok je sedam kreativnih radionica organizovano za 98 dece iz 73 porodice (53 devojčice). Iako su radionice sa decom bile uspešne i imale određenih rezultata, rad sa odraslima nije u potpunosti urodio plodom, a učesnici nisu pokazali mnogo interesovanja za tu temu. Ova radionica će se ponovo organizovati zajedno sa drugim planiranim sesijama (o održavanju zgrada, obezbeđenju i komunalnoj higijeni) na proleće 2014. godine.</p>
Plan raseljavanja razvijen i sproveden	Aktivnosti u okviru ovog rezultata će biti planirane kada budu potvrđene lokacije za izgradnju i

Pokazatelj	Opšti status
	kad budu poznati detalji u vezi sa tačnim brojem porodica koje će se preseliti u novi blok stambenih jedinica. Poseban plan će biti pripremljen za korisnike seoskog stanovanja čim kuće budu kupljene.
Unapređenje socijalne i/ili ekonomske infrastrukture u primajućim zajednicama kako bi se izašlo u susret potrebama primajuće zajednice i integraciji preseljenih muškaraca, žena i porodica	Održani su preliminarni razgovori sa članovima zajednica domaćina tokom procesa evaluacije lokacija. Međutim, kompletne i detaljne konsultacije sa zajednicama domaćina organizovaće Grad Beograd, uz podršku Projektnog tima kako bi se definisale potrebe za unapređenjem infrastrukture koje su planirane tokom Projekta.

Aneks II – Indikativni plan za prvi i drugi kvartal 2014.

1. REZULTAT	<p>1.1 Sednice Potkomiteta i Koordinacionog tela ⁷⁰</p> <p>1.2 Informativne tematske radionice sa korisnicima, posete novopredloženim lokacijama, fokus grupe sa korisnicima na novim lokacijama</p> <p>1.3 Početak video produkcije o različitim stambenim rešenjima</p> <p>1.6 Uspostavljanje kontakata sa lokalnim zajednicama u Orlovskom naselju i Jabučkom Ritu (Grad Beograd, na osnovu Akcionog plana, ima vodeću ulogu u ovom procesu)</p>
2. REZULTAT	<p>2.1 Evaluacije novih lokacija od strane Radne grupe, uključujući preliminarnu procenu urbanističke dokumentacije za novu lokaciju(-e), podesnost urbanističke lokacije(-a) ⁷¹</p> <p>2.2 Prezentacija lokacije u Mislođinu korisničkim porodicama u naseljima (ako Beoland potvrdi da su pitanja vlasništva konačno rešena)</p> <p>2.3 Konačni izveštaj za Mislođin koji je završen do marta i podnet Potkomitetu Projekta na odobrenje</p> <p>2.4 Definisane niza kriterijuma za odabir korisnika u vezi sa socijalnim stanovanjem; izrada Pravilnika o socijalnom stanovanju</p>
3. REZULTAT	<p>3.1 Dovođenje projektnog zadatka za Mislođin i podnošenje Potkomitetu, uz Izveštaj o lokaciji. Priprema idejnog projekta za Mislođin</p> <p>3.2 Prezentacija idejnog projekta za Mislođin svim zainteresovanim stranama</p> <p>3.3 Podnošenje zahteva za lokacijsku dozvolu za Jabučki Rit (od strane Beoland-a) u martu i za Mislođin u aprilu. Tender za tehničku dokumentaciju /glavni projekat za Jabučki Rit i Mislođin. Izrada tehničke dokumentacije i tehnička revizija za Jabučki Rit; izdavanje građevinske dozvole za Orlovsko naselje ⁷²</p>
4. REZULTAT	<p>4.1. Tender za građevinske radove, odabir izvođača, početak radova</p> <p>4.3 Kupovina odgovarajućih i proverenih seoskih kuća ⁷³</p> <p>4.4 Rekonstrukcija seoskih kuća</p> <p>4.5 Rekonstrukcija privatnih kuća</p>
5. REZULTAT	<p>5.2 Podrška Gradu Beogradu prilikom definisanje administrativnih postupaka u skladu sa važećim zakonima u pogledu prava na socijalno stanovanje</p> <p>5.3 Izrada ugovora o stanarskom pravu i prezentacija zainteresovanim stranama na sednici Koordinacionog tela</p> <p>5.4. Izrada programa o održavanju objekata uključujući informativne konsultacije sa korisnicima o održavanju objekata, bezbednosti, komunalnoj higijeni i prezentacija zainteresovanim stranama</p>
6. REZULTAT	<p>6.1 Preliminarni razgovori sa partnerima o pripremama rasporeda preseljenja i o planu pružanja pomoći</p> <p>6.2 Isporuka kućnih aparata za korisnike</p> <p>6.3 Izrada logističkog plana preseljenja</p>

⁷⁰ Organizacija sednica Koordinacionog tela predstavlja nadležnost Grada Beograda

⁷¹ Preduslov da Radna grupa započne procenu je da Grad Beograd predloži lokacije

⁷² Gradski sekretarijat za urbanizam je zadužen za izdavanje lokacijske dozvole

⁷³ Verifikacija kuća predstavlja nadležnost Grada Beograda

7. REZULTAT

7.1 Konsultacije sa zajednicom domaćinom (koje bi trebalo da vodi Grad Beograd); utvrđene potrebe zajednice domaćina i pripremljen izveštaj od strane Grada Beograda

7.2 Izvršena procena potreba zajednice domaćina; izrađena tehnička dokumentacija za odabrane projekte

Aneks III – Ključni događaji

Bilo je potrebno skoro dva meseca da se imenuje Privremeno gradsko veće, nakon razrešenja Dragana Đilasa sa položaja gradonačelnika Beograda 24. septembra 2013. Vlada Republike Srbije imenovala je sledeće osobe da vode Grad: Siniša Mali, Nebojša Čović, Andreja Mladenović, Nikola Nikodijević i Tatjana Pašić.⁷⁴ U decembru, došlo je do smene rukovodstva u nekoliko gradskih sekretarijata, od kojih su svi relevantni za sprovođenje Projekta: Socijalna zaštita, Poslovi legalizacije, Komunalna i stambena pitanja, Urbanizam i građevinski poslovi, Imovinsko-pravni poslovi, kao i u Direkciji za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda (Beoland) i Građevinskoj i urbanističkoj inspekciji.⁷⁵ Početkom 2014, zakazani su izbori za Skupštinu grada Beograda - za 16. mart.⁷⁶

Iako je prvobitno vladajuća koalicija negirala da će raspisati opšte izbore, krajem januara, paralelno sa ostavkom ministra privrede, Saše Radulovića, vladajuća Srpska napredna stranka (SNS) odlučila je na sednici Predsedništva da će se parlamentarni izbori održati 16. marta 2014.⁷⁷

Januara 2014. godine Evropska unija (EU) je usvojila mehanizam, kojim se omogućava suspenzija bezviznog režima za zemlje za koje se ispostavi da generišu veliki broj lažnih azilanata.⁷⁸ Oko 17.000 građana Srbije tražilo je azil u 2010; 13.980 u 2011; dok je tokom prvih deset meseci 2012. godine taj broj porastao na 15.135. Azilanti uglavnom podnose zahteve u Nemačkoj, Švedskoj, Belgiji i Švajcarskoj. Na osnovu istraživanja koje je sprovedla grupa nevladinih organizacija (NVO) u pet gradova Srbije, loša ekonomska situacija je ključni razlog zbog kojeg Romi traže azil u EU.⁷⁹

---

⁷⁴Slobodna Evropa (2013.) *Imenovana privremena uprava Beograda* [Online] Dostupno na: <http://www.slobodnaevropa.org/archive/news/20131118/500/500.html?id=25172148> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁷⁵Danas (2013.) *Smenjeni direktori i sekretari* [Online] Dostupno na: http://www.danas.rs/danasrs/srbija/beograd/smenjeni_direktori_i_sekretari.39.html?news_id=272608 (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁷⁶Tanjug (2014.) *Izbori u Beogradu 16. marta* [Online] Dostupno na: <http://www.tanjug.rs/novosti/113485/izbori-u-beogradu-16--marta.htm> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁷⁷Blic (2014.) *Vučić: Dačić nije bio loš premijer, atmosfera u društvu sprečavala brže reforme* [Online] Dostupno na: <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/437514/Vucic-Dacic-nije-bio-los-premijer-atmosfera-u-drustvu-sprecavala-brze-reforme> (Pristupljeno 26. januara 2014.)

⁷⁸Blic (2014.) *Danas stupa na snagu mehanizam za privremeno uvođenje viza* [Online] Dostupno na: <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/433192/Danas-stupa-na-snagu-mehanizam-za-privremeno-uvodjenje-viza> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁷⁹B92 (2013.) *Ekonomska situacija motiv za azil* [Online] Dostupno na: http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=04&dd=30&nav_category=12&nav_id=709880 (Pristupljeno 24. januara 2014.)

U Izveštaju Kancelarije za evropske integracije o sprovođenju Akcionog plana za ostvarivanje preporuka Evropske komisije, između ostalog, potvrđuje se da Savet za nacionalne manjine Republike Srbije još uvek nije u dovoljnoj meri aktivan, da nije usvojen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, i da postoji potreba za aktivnijim sprovođenjem Nacionalne strategije za unapređenje položaja žena.⁸⁰

Svih 28 država članica EU založilo se za sprovođenje mera usmerenih ka unapređenju ekonomske i socijalne integracije Roma. To je prvi pravni instrument za inkluziju Roma u EU i, iako nije pravno obavezujući, očekuje se da konkretne mere država članica doprinesu boljoj integraciji Roma u društvu. U Evropi živi do 12 miliona Roma, od kojih oko šest miliona je u EU. Jedna trećina romske populacije u Evropi živi u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj.⁸¹

Tokom posete Beogradu, septembra 2013. godine, Evropski komesar za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju, Laszlo Andor, učestvovao je u pokretanju novog dijaloga između EU i Srbije koji će doprineti diskusiji o opštoj politici u okviru pregovora o poglavlju 19 „Socijalna politika i zapošljavanje“ i pomoći usaglašavanje sa zakonodavstvom EU u ovoj oblasti. Andor je posetio romsko naselje u Makišu 1, gde nekih 30 porodica (122 osoba) koje su raseljene iz neformalnih naselja čekaju svoje nove domove.⁸²

Prethodno je, juna 2013. godine, Visoka komesarka UN za ljudska prava, Navi Pillay (Navi Pillay), takođe pohvalila napredak koji je Srbija napravila u oblasti zaštite ljudskih prava i apelovala je na Vladu da formuliše preciznije prioritete u skladu sa standardima UN, ukazujući na četiri oblasti koje su važne za poboljšanje položaja Roma: zdravstvo, obrazovanje, stanovanje i zapošljavanje.⁸³

Juna 2013, Srbija je osnovala Savet za unapređenje položaja Roma sa četvorogodišnjim mandatom da: pripremi predloge o sveobuhvatnim i koordinisanim politikama za unapređenje položaja Roma, u skladu sa usvojenim politikama Vlade.⁸⁴ Osim toga, usvojen je Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje položaja Roma u Srbiji⁸⁵, dok je

---

⁸⁰ Euractiv (2013.) *Srbija ispunila više od 80% preporuka EK* [Online] Dostupno na: <http://www.euractiv.rs/srbija-i-eu/6294-srbija-ispunila-vie-od-80-preporuka-ek?params=XP55NTbUb1224CrGqF1368AIKIh1332hVZCB1308DwrKW1140YhAjH1308uuiIi1164SDhMM1260NsOcn1296NZPWQD696OeWEC1320HWdNI1260mNIXi1284XHAaW1332tfNYN1296LTong1164LCcbHJ552HcmbvzeUfo7q2Qa12i1272NQRkL1332KshIE1416JhqKC1164hqkna1320tfOFV1332KWNjD1416AzmUQ1260POPTL1188NXmDYn768QQFvP1176XfQay1296VUQVki260GLoAl1188FpKjXE552nRhdg1368HUEMM1380KUWBtZ7082w9r> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸¹ Ljudska prava (2013.) *EU usvojila prvi legalni instrument za inkluziju Roma* [Online] Dostupno na: <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/you/vesti-l/569-eu-usvojila-prvi-legalni-instrument-za-inkluziju-%20roma> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸² DEU (2013.) *Podrška Beogradu u brizi za Rome* [Online] Dostupno na: <http://www.europa.rs/mediji/najnovije-vesti/2971/Podrška+Beogradu+u+brizi+za+Rome.html> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸³ Inkluzija (2013.) *Pilaj: Srbija mora da precizira prioritete u ljudskim pravima* [Online] Dostupno na: <http://www.inkluzija.gov.rs/?p=19443> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸⁴ Inkluzija (2013.) *Formiran Savet za unapređenje položaja Roma* [Online] Dostupno na: <http://www.inkluzija.gov.rs/?p=19060> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸⁵ Inkluzija (2013.) *Donet Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje položaja Roma u Srbiji do 2015. godine* [Online] Dostupno na: <http://www.inkluzija.gov.rs/?p=19163> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

Kancelarija za ljudska i manjinska prava počela je da prikuplja podatke o nacionalnoj pripadnosti i maternjem jeziku zaposlenih u opštinskim i gradskim upravama.⁸⁶

Regionalna inicijativa, Deklaracija o inkluziji Roma, potpisana je kao rezultat prvog sastanka parlamentaraca iz Srbije, Makedonije, Slovačke, Hrvatske i Mađarske, koji je održan u Narodnoj skupštini Srbije maja 2013. godine. Potpisnici su se obavezali da utvrde uslove u kojima Romi žive, da identifikuju izazove za unapređenje postojeće situacije, da se angažuju na afirmaciji dobre prakse, istovremeno saradujući sa državnim i međunarodnim institucijama prilikom definisanja politika. Srđan Šajn je izabran za predsednika međuparlamentarne organizacije.⁸⁷

Prema rečima ambasadora Norveške u Srbiji, Nilsa Ragnara Kamsvaga (Nils Ragnar Kamsvåg), više od 160.000 Roma uspelo je da dobije lična dokumenta tokom protekle tri godine.⁸⁸ Državni sekretar u Ministarstvu pravde, Gordana Stamenić, rekla je da postoji plan da se registruju svi Romi do 2015.⁸⁹

Zakonodavstvo

Parlament je **usvojio Zakon o legalizaciji**, kojim se omogućava ratifikacija svih objekata izgrađenih bez dozvole. Rok za podnošenje zahteva je 90 dana nakon što Zakon zvanično stupi na snagu. Legalizacija će biti omogućena za objekte sagrađene pre 11. septembra 2009. god. Lokalne samouprave mogu da definišu naknadu za legalizaciju i da omoguće otplatu na rate tokom perioda od 20 godina. Građani će biti u obavezi da podnesu obimnu dokumentaciju za potrebe legalizacije, a troškovi legalizacije će biti značajno viši nego ranije. Neće biti moguće legalizovati objekte koji su izgrađeni od nekvalitetnih materijala, kao ni nestabilne objekte izgrađene na klizištu ili močvarnom zemljištu kao ni na površinama javne namene.⁹⁰ Kriterijume za umanjenje naknade utvrdiće lokalne samouprave. Zakon preporučuje da opštine umanje naknade za ugrožene društvene grupe uključujući samohrane majke, lica sa invaliditetom i lica koja primaju socijalnu pomoć. Romska zajednica nije prepoznata kao ugrožena i postoji rizik da bude isključena iz rešavanja stambenih potreba u okviru Zakona.⁹¹

---

⁸⁶Kancelarija za ljudska i manjinska prava (2013.) *Počela obrada podataka o nacionalnoj pripadnosti zaposlenih i korišćenju manjinskih jezika u radu uprava jedinica lokalnih samouprava* [Online] Dostupno na: <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/vesti/253-pocela-obrada-podataka-o-nacionalnoj-pripadnosti-zaposlenih-i-korisnjenju-manjinskih-jezika-u-radu-uprava-jedinica-lokalnih-samouprava> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸⁷B92 (2013.) *Deklaracija o inkluziji Roma* [Online] Dostupno na: http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=05&dd=07&nav_category=12&nav_id=711473 (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸⁸Vesti (2013.) *Više od 160.000 Roma dobilo lične karte* [Online] Dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/364039/Vise-od-16000-Roma-dobilo-licne-karte> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸⁹Inkluzija (2014.) *Do 2015. svi Romi sa dokumentima* [Online] Dostupno na: <http://www.inkluzija.gov.rs/?p=23403> (Pristupljeno 31. januara 2014.)

⁹⁰Poslovno jutro (2013.) *Usvojen Zakon o legalizaciji objekata* [Online] Dostupno na: <http://www.poslovnojutro.com/details&id=56384> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁹¹Zavod za izgradnju Grada Novog Sada (2013.) *Zakon o legalizaciji objekata* [Online] Dostupno na http://www.zigns.rs/misc/zakon_o_legalizaciji.pdf (Pristupljeno 24. januara 2014.)

Nakon 11 meseci čekanja, ministar građevinarstva i urbanizma odobrio je **Plan generalne regulacije (PGR) za Grad Beograd** novembra 2013. Međutim, tek krajem proleća 2014. plan stupa na snagu, zbog trenutne političke situacije. Bez PGR-a, nije moguća izgradnja u delovima deset beogradskih opština, uključujući Intermodalni terminal koji finansira EU, projekat vredan 13,5 miliona evra.⁹²

Republička agencija za stanovanje i Ministarstvo građevinarstva organizovali su javnu debatu u Čačku kako bi promovisali energetske efikasnost u socijalnom stanovanju, u okviru njihove kampanje koja bi trebalo da bude realizovana u 33 grada u Srbiji kao podrška sprovođenju standarda i zakona koji su stupili na snagu tokom prethodne godine.⁹³ Zakoni se moraju poštovati u svim budućim stambenim projektima i izgradnji, a posebno je važno za socijalne stanove imajući u vidu uštede u procesu korišćenja.

Diskriminacija prema Romima

Održani su masovni protesti lokalne zajednice u Zemun Polju protiv komšija Roma, uz brojne rasističke i preteće poruke novembra 2013. godine, nakon pojave šuge: „Nećemo Cigane, nećemo šugu“, „Šugavi Cigani, napolje“, „Ubij Cigane“ i „Bežite iz Zemun Polja“. Demonstranti su zahtevali da se zaustavi preseljenje Roma koji žive u nehigijenskim naseljima, budući da „nisu socijalizovani“. Tvrđili su da je gradski Sekretarijat za socijalnu zaštitu obećao da neće biti daljeg preseljenja Roma i da će biti preispitani ugovori onih koji već naseljavaju socijalne stanove u Kamendinu.⁹⁴

Nacionalni savet za romsku nacionalnu manjinu je strogo osudio izveštaje u pojedinim medijima, kojima su Romi žigosani kao jedini krivci za izbijanje šuge u Zemun Polju⁹⁵, dok je Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, Nevena Petrušić, zamolila vlasti da odmah reaguju.

Zamenica poverenice za zaštitu ravnopravnosti, Kosana Beker, izvestila je da se većina slučajeva o kojima je obavestena kancelarija odnosi na diskriminaciju prema Romima, što je veoma zastupljeno i u medijima, i istakla je problematičan sadržaj članaka, pre nego korišćenu terminologiju.⁹⁶

Istraživanje Evropskog centra za prava Roma (ERRC) ukazuje na to da je opao broj Roma u specijalnim školama u Srbiji, iako Romi čine jednu petinu dece upisane u te škole.⁹⁷

---

⁹²Politika (2013.) *Politički sukob odložio usvajanje urbanističkog ustava* [Online] Dostupno na: <http://www.politika.rs/rubrike/Beograd/Politicki-sukob-odlozio-usvajanje-urbanistickog-ustava.lt.html> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁹³Republička agencija za stanovanje (2013) *Kampanja Otkriti energiju u Čačku* [Online] Dostupno na: <http://www.rha.gov.rs/kampanja-otkriti-energiju-u-cacku/> (Pristupljeno 24. januara 2014)

⁹⁴ Alo (2013.) *Demonstranti u Zemun Polju: zaustaviti doseljavanje Roma* [Online] Dostupno na: <http://www.alo.rs/vesti/aktuelno/demonstranti-u-zemun-polju-zaustaviti-doseljavanje-roma/36262> (Pristupljeno 25. januara 2014.)

⁹⁵ Blic (2013.) *Nacionalni savet Roma: Osuditi rasističko divljanje u Zemun Polju* [Online] Dostupno na: <http://www.blic.rs/Vesti/Beograd/417977/Nacionalni-savet-Roma-Osuditi-rasisticko-divljanje-u-Zemun-Polju> (Pristupljeno 25. januara 2014.)

⁹⁶ RTV Vojvodina (2014.) *Beker: mediji diskriminišu Rome* [Online] Dostupno na: http://www.rtv.co.rs/sr_lat/drustvo/beker-mediji-diskriminisu-rome_453481.html (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁹⁷ Danas (2013.) *Rome teraju u specijalne škole* [Online] Dostupno na: http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/rome_teraju_u_specijalne_skole.55.html?news_id=271953 (Pristupljeno 25. januara 2014.)

Ministarstvo rada, socijalne politike i zapošljavanja ukazalo je na činjenicu da iako 760 parova čeka na usvajanje dece, nijedan od njih nije spreman da usvoji romsko dete, dete sa zdravstvenim problemima ili sa invaliditetom.⁹⁸

Civilno društvo

Nekoliko organizacija civilnog društva objavilo je izveštaje o društveno-ekonomskom i političkom položaju romske populacije. Prema Praxis-u, nevladinoj i neprofitnoj organizaciji koja se bavi zaštitom i unapređenjem ljudskih i manjinskih prava, romska populacija je suočena sa ozbiljnim problemima u pogledu pristupa pravima na rad i zapošljavanje, kao i pravu na adekvatno stanovanje.⁹⁹

Izveštaj Centra za prava manjina pokazuje da je prosečni životni vek Roma 62,2 godine, što je za deset godina kraće od proseka zemlje. Osim toga, Romi su indirektno diskriminirani prilikom pristupa zdravstvenim uslugama, što ukazuje na potrebu za nastavkom unapređenja pravne zaštite.¹⁰⁰

Socijalno stanovanje

Procene pokazuju da je Srbiji potrebno najmanje 10.000 stanova za najugroženiju populaciju.¹⁰¹ Finansiranje je obezbeđeno za izgradnju 1.850 stanova, ali zbog kašnjenja sa pripremom projekta, izgradnja još uvek nije počela. Opštine su u obavezi da obezbede građevinske parcele, dok država pokriva troškove izgradnje.

Republička agencija za stanovanje (RAS) i Grad Čačak započeli su izgradnju 24 socijalna stana, što predstavlja investiciju vredna 70 miliona dinara.¹⁰² RAS učestvuje sa 47 miliona, dok se ostatak plaća iz lokalne kase. U Novom Sadu, biće izgrađeno 35 socijalnih stanova, dok Grad planira da potpiše ugovor sa RAS kako bi započeo izgradnju još 200 socijalnih stanova.¹⁰³

---

⁹⁸ E-novine (2013.) *Srbi ne usvajaju romsku decu* [Online] Dostupno na: <http://www.e-novine.com/drustvo/88953-Srbi-ele-usvajaju-romsku-decu.html> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁹⁹ Praxis (2013.) *Izveštaj: Analiza glavnih problema i prepreka za pristup pravima na rad i zapošljavanje Roma i Izveštaj: Analiza glavnih problema i prepreka za pristup pravima na adekvatno stanovanje kod Roma* [Online] Dostupno na:

http://www.praxis.org.rs/images/praxis_downloads/Analiza_glavnih_problema_i_prepreka_u_pristupu_Roma_pravima_na_rad_i_zaposljavanje.pdf i

http://www.praxis.org.rs/images/praxis_downloads/Izvestaj_pravo_na_adekvatno_stanovanje.pdf (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹⁰⁰ Centar za prava manjina (2013.) *Okrugli sto na temu: Pokazatelji kvaliteta zdravstvene zaštite Roma* [Online] Dostupno na: <http://www.mrc.org.rs/sr/vesti/215-okrugli-sto.html> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹⁰¹ Republička agencija za stanovanje (2013.) *Dinamika izgradnje socijalnih stanova* [Online] Dostupno na: <http://www.rha.gov.rs/zasto-kasni-izgradnja-socijalnih-stanova/> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹⁰² Ministarstvo građevinarstva i urbanizma (2013.) *Započeta izgradnja stanova za socijalno ugrožene građane* [Online] Dostupno na: <http://www.mgu.gov.rs/aktuelno.php#35> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹⁰³ Republička agencija za stanovanje (2013.) *Novi Sad gradi ponovo socijalne stanove* [Online] Dostupno na: <http://www.rha.gov.rs/novi-sad-gradi-ponovo-socijalne-stanove/> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

Konferencija Housing centra „Poboljšanje životnih uslova Roma – od strategije do prakse“, sa preko 85 učesnika iz raznih državnih i lokalnih institucija i civilnog sektora, omogućila je platformu za debatu o pristupačnosti legalizacije i socijalnog stanovanja Romima, kao i mogućnost za razmenu dobrih praksi o unapređenju stanovanja Roma – među kojima i projekat „Sagradimo dom zajedno“. Budući da je jedan od zaključaka konferencije bio da postojeće zakonodavstvo ne prepoznaje realnost romskih naselja, iznet je predlog od strane mreže nevladinih romskih organizacija za izradu nacrtu *lex specialis*-a koji bi regulisao konkretne standarde za legalizaciju romskih naselja.¹⁰⁴

Kancelarija za ljudska i manjinska prava i CAHROM tim Saveta Evrope, organizovali su posetu stručnjaka kako bi razmotrili nova stambena rešenja i alternativne mere u vezi sa (prinudnim) iseljenjem Roma. Glavni zaključci su da će Ministarstvo građevinarstva i urbanizma dati smernice lokalnim samoupravama o sprovođenju novog Zakona o legalizaciji, posebno u pogledu ugroženih grupa; da bi trebalo da se razmotri uvođenje *lex specialis*-a kako bi se omogućilo sprovođenje Zakona; trebalo bi posvetiti pažnju potrebi očuvanja kulturnog identiteta Roma i trebalo bi razmotriti učešće Roma u projektima koji se bave njihovim problemima.¹⁰⁵

Izbeglice i interno raseljena lica

Druga sednica Upravnog odbora Regionalnog housing programa održana je u Beogradu jula 2013. godine sa predstavnicima Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Srbije, koji su potvrdili svoju opredeljenost da reše stambene potrebe 74.000 izbeglica u regionu. Sredstva utvrđena na donatorskoj konferenciji 2012. godine u Sarajevu biće opredeljena u dve faze: prvi poziv za dostavljanje ponuda završen je u aprilu, dok će drugi biti dovršen u oktobru 2013.¹⁰⁶

Još uvek ima 57.247 izbeglica koje žive u Srbiji.¹⁰⁷ Od 700 kolektivnih centara na početku regionalnog konflikta, u kojima je smešteno 60.000 ljudi, ostalo je 29, sa 2.400 korisnika, pretežno interno raseljenih lica (IRL). Zatvaranja preostalih centara, uz finansijsku podršku Evropske unije i Vlade Srbije, uz saradnju sa Visokim komesarom UN za izbeglice (UNHCR), očekuje se tokom naredne tri godine.

---

¹⁰⁴Housing centar (2013.) *Housing centar organizovao konferenciju o stanovanju Roma* [Online] Dostupno na: <http://www.housingcenter.org.rs/index.php/vesti-housing-centar/171-15112013-housing-centar-organizovao-konferenciju-o-stanovanju-roma> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹⁰⁵Kancelarija za ljudska i manjinska prava (2013.) *Organizovana poseta CAHROM grupe* [Online] Dostupno na: <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/you/vesti-l/489-organizovana-poseta-cahrom-grupe> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹⁰⁶KIRS (2013.) *Četiri zemlje u regionu odlučne da uz pomoć međunarodne zajednice reše izbegličko pitanje* [Online] Dostupno na: <http://www.kirs.gov.rs/articles/navigate.php?type1=3&lang=SER&id=1923&date=0> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

¹⁰⁷KIRS (2013.) *Srbija obeležava Svetski dan izbeglica* [Online] Dostupno na: www.kirs.gov.rs/articles/navigate.php?type1=3&lang=SER&id=1918&date=0 (Pristupljeno 24. januara 2014.)

Izveštaj CEDAW-a

U julu 2013, Konvencija Ujedinjenih nacija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) razmotrila je drugi i treći kombinovani periodični izveštaj Vlade Republike Srbije, koji se zasnivaju na zakonodavnim i institucionalnim promenama koje su sprovedene u zemlji, u cilju unapređenja položaja žena.¹⁰⁸ Konvencija je pozdravila usvajanje ključnih zakona koji se bave ukidanjem diskriminacije žena, ali je pozvala na sprovođenje zakona, uvođenje mehanizama koji će se baviti diskriminacijom, dodeljivanje resursa, da navedemo samo nekoliko zaključaka.

Osim državnog izveštaja, četiri izveštaja „iz senke“ su dostavljena od strane nevladinih organizacija, od kojih je jedan sačinila Romska ženska mreža o trenutnom položaju Roma u Srbiji. Izveštajima NVO zahtevano je od Konvencije da postavi stroge zahteve prema Vladi Srbije kako bi se zaštitile žene od degradacije njihovih prava.

Aneks IV – Konsultativni proces

Aneks V – Lokacije za socijalno stanovanje

Aneks VI – Model socijalnog stanovanja i arhitektonsko rešenje

Aneks VII – Modeli socijalnog stanovanja i pravna sigurnost zakupa

Aneks VIII – Saopštenja u okviru projekta

Aneks IX – Idejni projekat za lokacije

Aneks X – Finansijski izveštaj

Aneks XI – Misija orijentisana na rezultate (ROM)

---

¹⁰⁸ Gendernet (2013.) *Završna zapažanja o kombinovanom drugom i trećem periodičnom izveštaju o Srbiji* [Online] Dostupno na: http://www.gendernet.rs/files/dokumenta/Engleski/Reports/CEDEW_concluding_observations_2013_engl.pdf (Pristupljeno 24. januara 2014.)